

Working papers

Tilastokeskus

Lapsia koskeva tieto

Tietopohjan tila ja kehittämistarpeet

Lapsistrategian toimenpiteen 24 loppuraportti

Johanna Lahtela ja Anna Pärnänen

Tekijät:

Johanna Lahtela

Anna Pärnänen

Vastaava osastopäällikkö Hannele Orjala

Kansikuva: Shutterstock

Taitto: SEK

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.

© 2023 Tilastokeskus

ISSN 2323-1998

= Työpaperi

ISBN 978-952-244-716-6 (pdf)

Helsinki 2023

Alkusanat

Kansallisella lapsistrategialla pyritään luomaan lapsi- ja perhemyönteinen, lapsen oikeuksia kunnioittava Suomi. Yhteiskunta, jossa lapsen oikeudet osataan ja niitä noudatetaan. Strategia perustuu lasten, nuorten ja perheiden asemaa koskevaan tietopohjaan sekä Suomen perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin. Lapsistrategian visiona on, että toiminnan vaikutukset lapsiin arvioidaan huolellisesti ja että lapsia koskeva päätöksenteko perustuu laadukkaaseen tietoon ja asianmukaiseen harkintaan. Myös YK:n lapsen oikeuksien komitea on korostanut tietoperustaisuuden merkitystä lasten hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämisessä.

Kansallisen lapsistrategian aikajänne on pitkä. Tästä syystä strategian toimeenpanon on oltava tilanneherkkää ja perustuttava riittävään ja ajantasaiseen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia koskevaan tietoon. Strategian toimeenpanossa onkin keskitytty toimenpiteisiin, jotka ovat omiaan vahvistamaan rakenteita ja tietopohjaa pitkäjänteiselle ja suunnitelmalliselle lapsi- ja perhepolitiikalle.

Lapsistrategian linjauksen pohjalta strategian toimeenpanosuunnitelmaan kirjattiin toimenpide, jonka tavoitteeksi asetettiin kattavan tietopohjan tuottaminen lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraamiseen sekä ehdotuksen tekeminen lapsia koskevasta tietoportaalista. Toimenpiteessä suunnitellun tietokokonaisuuden tarkoituksena on helpottaa tiedon löytymistä, käyttöä ja lapsen aseman seuranta Suomessa. Tilastokeskus tarttui tähän isoon ja tärkeään työhön, joka hyödyttää laajasti eri toimijoita, jotka tarvitsevat ja käyttävät lapsia ja nuoria koskevaa tietoa toiminnan ja päätöksenteon tueksi ja perustaksi.

Tilastokeskuksen tietopohjatyö palvelee erinomaisesti sekä lapsistrategian toimeenpanoa että eurooppalaisen lapsitakuun kansallisen toimintasuunnitelman seuranta. Työ hyödyttää myös valtionhallinnon toimijoita sekä alueellisia ja paikallisia toimijoita, kuten palvelujen järjestäjiä hyvinvointialueilla, päätöksentekijöitä ja kunnallisia toimijoita.

Kiitän lämpimästi Tilastokeskusta ja erityisesti kehittämisspäälikkö Anna Pärnystä ja yliaktuaari Johanna Lahtelaa tästä arvokkaasta työstä lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämisessä. Kiitos myös kaikille ohjausryhmään ja työryhmiin osallistuneille, jotka ovat antaneet asiantuntemustaan tämän lapsistrategian toimenpiteen eteenpäin viemisessä.

Johanna Laisaari
kansallisen lapsistrategian pääsihteeri
valtioneuvoston kanslia

Esipuhe

Tämä raportti kokoaa yhteen kansallisen lapsistrategian toimenpiteen 24 tuotokset. Toimenpiteessä Tilastokeskuksen tehtävänä oli luoda kattava kuva lasten hyvinvointia kuvaavan tietopohjan tilasta, kartoittaa tiedon katve-alueet ja tehdä ehdotus lapsia koskevan tiedon tietoportaalista. Huolehtiminen kansallisesta tietovarannosta on yksi Tilastokeskuksen tehtävistä ja siten tämän tapaiseen tietopohjatyöhön tartuttiin innolla.

Työ on ollut antoisaa ja ehdottoman tarpeellista. Aiemmin ei ole tehty yhtä kattavaa kokonaiskuvausta lapsia koskevan tiedon tilasta. Tälle kokonaiskuvaukselle on ollut tarve, sillä lapsia koskeva tieto on hajallaan ja tiedon tuottajia monia. Raportti osoittaa, että tietoa lapsista on paljon – jopa yllättävän paljon – mutta samalla edelleen löytyy myös tiedon katveja, joihin olisi tärkeää jatkossa pyrkiä vastamaan nykyistä paremmin. Lasten hyvinvoinnin tilaa on tärkeää seurata jatkossakin. Tätä varten raportti sisältää myös kuvauksen tietopohjan tilasta kokonaisuudessaan ja kehittämisehdotuksia, joiden avulla nykytilaa voitaisiin parantaa.

Työn toteutuksesta vastasivat kehittämispäällikkö Anna Pärnänen ja yliaktuaari Johanna Lahtela, joka teki indikaattoreiden kartoitustyön ja luokitelun. Tilastokeskuksessa työhön osallistuivat lisäksi erikoistutkija Marjut Pietiläinen ja yliaktuaari Miina Keski-Petäjä.

Toimenpiteen ohjausryhmän työskentelyyn osallistuivat opetusneuvos Riku Honkasalo Opetushallituksesta, johtava asiantuntija Esa Iivonen Mannerheimin Lastensuojeluliitosta, kansallisen lapsistrategian pääsihteeri Johanna Laisaari valtioneuvoston kansliasta, tutkimuspäällikkö Johanna Lammi-Tas-kula Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta, tiedeasiantuntija Marko Meri-kukka Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiöstä, johtava asiantuntija Anna Moring Monimuotoiset perheet -verkostosta, erityisasiantuntija Petri Paju Lastensuojelun keskusliitosta, erikoistutkija Marjut Pietiläinen Tilastokeskuksesta, vs. pääsihteeri Anssi Pirttijärvi Valtion nuorisoneuvostosta, kansallisen lapsistrategian erityisasiantuntija Kirsi Pollari sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä, erikoistutkija Miia Saarikallio-Thorp Kelasta ja lakimies Elias Vartio SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinderistä.

Kaikille edellä mainituille asiantuntijoille suuri kiitos panoksestanne tähän tärkeään työhön. Työtä on rahoitettu kansallisen lapsistrategian toimesta.

Helsingissä 15.2.2023

Hannele Orjala

Sisällys

Alkusanat	1
Esipuhe	2
1. Johdanto	4
Aiemmat indikaattoreiden kartoitustyöt ja lapsia koskevan hyvinvointitiedon portaalit	5
Miten lasten hyvinvointia mitataan?	6
Raportin tarkoitus ja rakenne	9
2. Työn eteneminen	10
3. Lasten hyvinvoinnin indikaattoreista koostuva tietopohja	13
Indikaattorityön eteneminen	13
Ikäryhmittäinen tieto	15
Aluetiedot	16
Muut taustamuuttajat	16
Indikaattoreiden tuottajat	17
Kuvaus kyselytutkimuspohjaisesta tiedosta	17
Kuvaus rekisteripohjaisesta tiedosta	17
Terveys ja hyvinvointi	19
Harrastukset ja vapaa-aika	21
Sosiaaliset suhteet	26
Osallisuus	28
Koulu ja varhaiskasvatus	29
Asuminen ja elinolot	31
Turvallisuus	34
Palvelut, etuudet ja yhteiskunnan tuki	36
Väestöindikaattorit	39
4. Lapsitiedon katvealueet	41
Tiedon puutteet	41
Haavoittuvassa asemassa olevia lapsia koskeva tieto on erittäin puutteellista	44
5. Lapsitiedon tietopohjan nykytilan haasteet	46
6. Lapsitiedon tietopohjan kehittämisen toimenpide-ehdotukset	49
7. Indikaattorisivusto	52
8. Yhteenveto	55
Kirjallisuus	56

Liitteet

1 Lasten hyvinvointia kuvaavien indikaattoreiden lähdeaineistot	59

1. Johdanto

Suomen ensimmäinen kansallinen lapsistrategia julkaistiin vuonna 2021. Sen visiona on aidosti lapsi- ja perhemyönteinen, lapsen oikeuksia kunnioittava Suomi. Strategian tavoitteena on lapsen oikeuksien ja aseman vakiinnuttaminen siten, että lapset huomioidaan johdonmukaisesti kaikessa poliittisessa ja tosiasiallisessa toiminnassa muiden yhteiskunnan jäsenten rinnalla ja että lapset saavat tietoa heille kuuluvista oikeuksista. Erityistä huomiota strategia kiinnittää haavoittuvassa asemassa olevien lasten aseman turvaamiseen ja heidän tarpeidensa tunnistamiseen nykyistä paremmin ([VNK 2021](#)).

Kukin hallitus edistää tarkemmin strategisia linjauksiaan toimeenpanosuunnitelman avulla. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen toimeenpanosuunnitelmassa on yhteensä kolmekymmentä toimenpidettä. Tilastokeskus toteutti toimenpiteen numero 24: ”Tuotetaan kattava tietopohja lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraamiseen.” ([Kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma 2021](#))

Päätöksenteon tueksi ja lasten hyvinvoinnin seurantaan tarvitaan vahva tietopohja. Toimenpiteen tavoitteena oli tuottaa kattava kuvaus tietopohjasta lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraamiseen ja päätöksenteon tueksi. Samalla kartoitettiin tiedon katvealueet. Toimenpiteessä kiinnitettiin erityishuomiota haavoittuvassa asemassa olevia lapsia ja nuoria koskevaan tietoon.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on korostanut tietoperustaisuuden merkitystä lasten hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämisessä. Komitea on Suomea koskevissa päätelmissään esittänyt huolensa siitä, ettei haavoittuvassa asemassa olevien lasten, kuten köyhien, vammaisten, vähemmistö- tai maahanmuuttajataustaisten ja sijaishuollossa olevien lasten elinoloista ole käytettävissä riittävästi tietoja. Komitean mukaan Suomen tulisi vahvistaa koko maan kattavaa tietojen keruuta ja sen järjestelmällistä analysointia kaiken ikäisten alle 18-vuotiaiden osalta.

Lapsia koskevaa tietoa tuottavat ja käyttävät lukuisat eri tahot erilaisin tarpein. Tietoa käyttävät päättäjät niin kansallisella, alueellisella kuin kuntatasollakin. Päättäjien lisäksi tietoa tarvitsevat muun muassa järjestöt, tutkijat ja lasten kanssa työskentelevät tahot. Jotta saavutetaan kattava kuva tiedon tarpeista ja sen käytöstä, toimenpiteessä tehtiin tiivistä sidosryhmäyhteistyötä.

Tiedossa oli jo etukäteen, että lapsia koskevaa tietoa on paljon, mutta se on hajallaan. Sirpaleista tietoa on vaikea hyödyntää. Tietopohjan kartoituksen lisäksi Tilastokeskus teki ehdotuksen tietoportaalista, sen toteutustavasta ja sisällöstä. Tavoitteena on lapsia koskevan tiedon yhteen paikkaan kokoava sivusto, joka vahvistaa tiedon hyödyntämistä lapsen oikeuksia tukevalla tavalla. Tämä raportti koostaa nämä toimenpiteessä toteutetut tehtävät.

Aiemmat indikaattoreiden kartoitustyöt ja lapsia koskevan hyvinvointitiedon portaalit

Tilastotiedon hyödyntämisessä indikaattorit ovat keskeisessä asemassa. Indikaattorit ovat tunnuslukuja, joilla parhaimmillaan voidaan esittää laajoja ja monimutkaisiakin asioita yksikertaisemmassa muodossa. Indikaattoreita tarvitaan myös tavoitteiden asettamisen, seurannan, suunnittelun ja päätöksenteon apuvälineiksi. Myös lasten hyvinvoinnin tilan seurannassa indikaattorit ovat tärkeitä apuvälineitä.

Vaikka lapsia koskevaa tietoa on jo koottu, toimenpiteen tehtävänä ollut vastaavanlaista koko tietopohjan kattavaa indikaattoreiden kartoitusta ei ole aiemmin tehty. Myöskään kaikkea lapsia koskevaa tietoa ei ole aiemmin koottu yhteen, vain lapsitietoon keskittyvään tietoportaaliin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuoden 2011 julkaisussa ”[Lasten hyvinvoinnin kansalliset indikaattorit](#)” on määritelty keskeiset lasten hyvinvoinnin seurantaindikaattorit. Raportin tarkoituksena oli tuottaa harkittu valikoima tärkeimmistä seurantaindikaattoreista päätöksenteon tueksi, ei niinkään kartoittaa indikaattoreiden koko tietopohjaa. Julkaisussa kartoitettiin myös keskeisiä tiedon aukkopaikkoja ja tehtiin kehitysehdotuksia lasten ja nuorten hyvinvointia koskevan indikaattoritutannon parantamiseksi. Joitakin julkaisussa todettuja tiedon aukkopaikkoja on onkin saatu täytettyä viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana.

Tämän lisäksi lapsia koskevaa tietoa on koottu kokonaisuuksiksi eri tavoin. Tilastokeskus julkaisi vuonna 2007 kokoomateoksen Suomalainen lapsi (ks. myös Tilastokeskus 2000). Teoksessa tarkasteltiin lasten hyvinvointia erilaisin mittarein. Tämä toistettiin 2021–2022 Lapset Suomessa -artikkelikokoelmalla. Kaikki artikkelikokoelman tuotokset on koottu tämän raportin lähdeluetteloon. Kummassakin kokoelmassa keskityttiin pääosin Tilastokeskuksen tuottamiin indikaattoreihin, muiden tuottamien mittareiden jäädessä pienempään rooliin.

Lapsia koskevan hyvinvointitiedon lähteitä on monia. Tilastoja tuottavat viranomaiset ylläpitävät omia tilastopalvelujaan. Tällaisia ovat esimerkiksi Tilastokeskuksen [StatFin](#)-palvelu sekä Kelan [Kelasto](#).

Toiset tilastopalvelut sisältävät kootusti tietoa eri tiedontuottajilta. THL ylläpitää tilasto ja indikaattoripankki [Sotkanetiä](#), josta löytyy keskeistä terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää tietoa. Sotkanetissä on myös Lasten kansalliset hyvinvoinnin indikaattorit -kooste, jonka pohjana on opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotus vuodelta 2011 kansallisesti seurattavista hyvinvoinnin indikaattoreista. Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Iltä on koonnut keskeisiä lasten ja nuorten kansallisia hyvinvoinnin indikaattoreita [Ilastoon](#).

Tämän lisäksi on olemassa lukemattomia pienempiä tietoportaaaleja, joista löytyy rajattujen aihealueiden indikaattoreita. Tällaisia ovat muun muassa Opetus- ja kulttuuriministeriön [Lasten ja nuorten liikunnan indikaattorit](#) -sivusto tai THL:n [Terveytemme](#) -sivusto. Myös kansainvälistä vertailutietoa mahdollistavia sivustoja on useita, muun muassa WHO:n [Health Behaviour in School-aged Children](#), OECD:n [Child well-being Dashboard](#) ja OECD:n [PISA](#).

Pienempien tiedontuottajien tekemien kyselyiden ja mittauksen indikaattorit julkaistaan useimmiten raporteina. Raporteista löydettävä tieto uhkaa jäädä vähemmän käytetyksi, sillä tiedon käyttäjän tulee tarkasti tietää, mistä tietoa tulee etsiä.

Raporttien etuna kuitenkin on se, että tieto on saatavilla taustamuuttujittain eriteltynä yhden ja saman raportin sivuilta. Tietoportaaaleista lödyttävää tietoa ei aina esitetä kaikilla mahdollisilla taustamuuttujilla, vaan käyttäjän on itse löydettävä indikaattorin tausta-aineisto, esimerkiksi tilasto.

Miten lasten hyvinvointia mitataan?

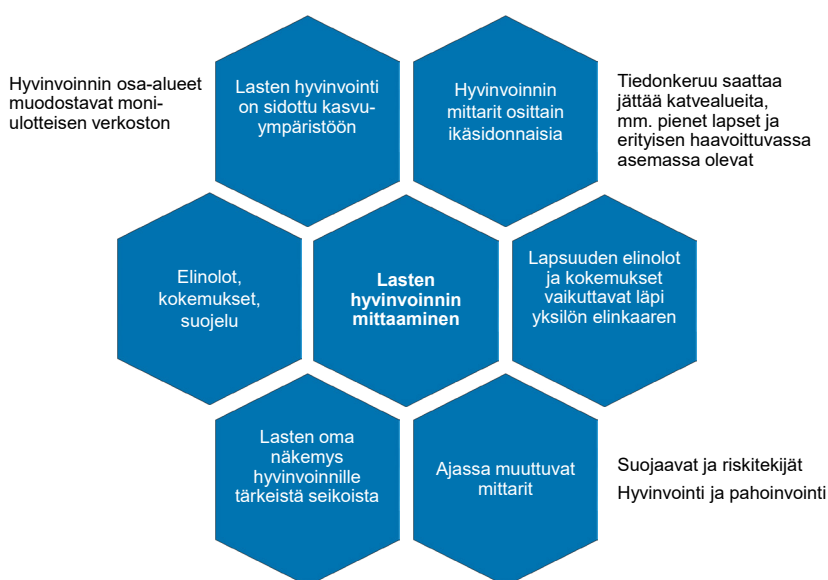
Lasten hyvinvointia voidaan mitata monella tavalla. Muun muassa OECD on hahmotellut lasten hyvinvoinnin mittaamisen osa-alueita ja mittaamisen mahdollisuuksia. OECD jakaa hyvinvoinnin osa-alueiden ulottuvuudet kolmeen kehään: uloimpana ovat eri politiikat (public policies), sisempänä lasten elinympäristö ja kaikkein sisimpänä lasten aktiviteetit, käyttäytyminen ja ihmissuhteet. Nämä ulottuvuudet jakaantuvat eri osatekijöihin, joilla kullakin on omat mittaristonsa ([OECD 2021](#), ks. myös [OECD Child well-being Dashboard](#)). Mittariston indikaattoreiden tulisi muun muassa olla ikä- ja kehityskausisensitiivisiä, kuvastaa

lasten näkemystä hyvinvoinnista, tavoittaa eriarvoisuuksia sekä huomioida lasten erilaiset taustat.

Lasten **hyvinvoinnin osa-alueet muodostavat moniulotteisen verkoston (kuvio 1)**. Hyvinvoinnin voidaan ajatella koostuvan muun muassa elinoloista, yksilön kokemuksista sekä yhteiskunnan suojelusta. Lasten kohdalla yhteiskunnan suojelu korostuu, sillä mitä pienempi lapsi on kyseessä, sitä riippuvaisempi hän on ympärillä olevista aikuisista. Velvoite lasten suojeluun on kirjattu myös Lapsen oikeuksien sopimukseen.

Kuvio 1

Lasten hyvinvoinnin mittaaminen on monimutkainen kokonaisuus

Lapsuuden elinolot ja kokemukset vaikuttavat läpi yksilön elinkaaren. Yhteiskunnan näkökulmasta katsottuna lapsuuden hyvinvoinnin mittaamisella on merkitystä myöhempien elämänvaiheiden kautta yhteiskunnan toimivuudelle. Yhteiskuntaan aktiivisesti kiinnittyvien aikuisten määrää tulevaisuudessa voidaan esimerkiksi vaikuttaa vähentämällä syrjäytymisen riskiin vaikuttavia huono-osaisuuden tekijöitä.

Lapsia ei kuitenkaan pidä ajatella pelkästään tulevaisuuden aikuisina. Suomessa on reilu miljoona lasta eli noin viidesosa suomalaisista on alle 18-vuotiaita ([Pietiläinen 2022](#)). Siksi on tärkeää tietää, miten lapset juuri nyt voivat. Lapsilla yksilöinä on oikeus hyvään elämään ja kasvuun tukevaan yhteiskuntaan, ja havaittua pahoinvointia on pyrittävä vähentämään.

Lasten hyvinvointi on sidoksissa kasvuympäristöön. Perheen toimeentulo ja perhesuhteet, kouluympäristö, harrastukset sekä asuinympäristö vaikuttavat siihen, mistä lapsen hyvinvointi muodostuu. Tämän vuoksi esimerkiksi perheiden hyvinvoinnin indikaattorit ovat tärkeä osa lasten hyvinvoinnin mittaamista. Myös lapset määrittelevät perheen tärkeäksi hyvinvoinnin lähteeksi ([Poikolainen 2014](#)).

Lasten hyvinvoinnin mittaaminen on haastavaa, sillä on mahdotonta valita mittareita, jotka soveltuvat kaikkien lasten hyvinvoinnin mittaamiseen. Pienen vauvan hyvinvoinnin tarpeet ovat hyvin erilaisia kuin teini-ikäisen. Tämän vuoksi eri ikäisille lapsille tarvitaan erilaisia indikaattoreita.

Käsitys hyvinvoinnista on jatkuvassa muutoksessa, ja siihen vaikuttavat yhteiskunnallinen kehitys, poliittiset painopisteet sekä yhteiset arvot ja normit. Maailman muuttuessa hyvinvointiin vaikuttavat uudenlaiset tekijät. Esimerkiksi perhekäsityksen muutosten tai digitaalisen murroksen vuoksi tarvitsemme indikaattoreita, joita ei vielä 1990-luvulla ollut olemassa. Mittareiden tulisikin muuttua yhteiskunnan muutosten mukana. Toisaalta hyvinvoinnin mittaamiseen tarvitaan kuitenkin myös pysyviä mittareita, jotta voidaan havaita ajassa tapahtuvia muutoksia.

Hyvinvoinnin mittarit jakautuvat objektiivisiin ja subjektiivisiin.

Objektiivisilla indikaattoreilla tarkastellaan resurssiperäistä hyvinvointia, kun taas subjektiiviset indikaattorit kertovat koetusta hyvinvoinnista. ([Haanpää, Toikka & af Ursin, 2020.](#)) Subjektiivista hyvinvointia ei voida rekisteritiedon pohjalta mitata, vaan siihen tarvitaan kyselypohjaista aineistoa.

Vaikka puhutaan hyvinvoinnin mittaamisesta, kuvaavat indikaattorit usein pahoinvointia. Kansallisissa lasten hyvinvoinnin indikaattoreissa sosiaalisten suhteiden mittareiksi on valittu indikaattorit ”Ei yhtään läheistä ystävää” ja ”Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa”. Pahoinvoinnin mittareiden painottumista perustellaan muun muassa sillä, että pahoinvointia on hyvinvointia helpompi mitata ([OKM 2011](#)). Pahoinvoinnin mittarit kartoittavat esimerkiksi syrjäytymisen riskejä.

Hyvinvoinnin mittaamista tarvitaan kuitenkin myös. Positiivista hyvinvointia mittaavat indikaattorit eivät kerro pelkästään siitä, että lapset voivat hyvin. Hyvät perhesuhteet tai terveelliset elämäntavat ovat myös suojaavia tekijöitä, joiden avulla elämän haasteista on helpompi selvitä. ([Poikolainen 2014.](#)) Hyvinvointia mittaavat indikaattorit voivat näin vahvistaa hyviä toimintatapoja tuomalla esiin vahvuuksia ja positiivisia tekijöitä.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää haavoittuvassa asemassa olevien lasten hyvinvoinnin mittaamiseen. Sanastokeskus määrittelee haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt seuraavasti: ”väestöryhmä, jolla oman vaikutusvaltansa ulkopuolella olevista tekijöistä johtuen ei ole samoja mahdollisuuksia kuin muilla väestöryhmillä, ja jolla tästä syystä on riski joutua eriarvoiseen asemaan.”

Kaikki lapset ovat jo itsessään haavoittuvassa asemassa, sillä heillä ei ole samanlaisia mahdollisuuksia tehdä elämäänsä koskevia päätöksiä kuin aikuisilla. Toiset lapsiryhmät ovat kuitenkin haavoittuvaisempia kuin toiset. Esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset lapset, vammaiset lapset, väkivaltaa kokeneet lapset tai sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat lapset ovat muita lapsia haavoittuvaisemmassa asemassa.

Indikaattoreilla on kuitenkin rajoitteensa. Yksittäinen tunnusluku ei kerro tiedon etsijälle välttämättä mitään, vaan tieto pitää asettaa kontekstiin ja osata tulkita. Kontekstia voivat tuoda aikasarjat tai vertaileva tieto. Toisaalta tunnusluvut saattavat tarvita tuekseen myös laajempaa tulkintaa ja ymmärrystä ilmiöistä: Kuvaako esimerkiksi lastensuojeluilmoitusten määrän kasvaminen lisääntyneitä pahoinvointia vai matalampaa kynnystä ilmoittaa havaituista ongelmista?

Raportin tarkoitus ja rakenne

Nyt tehty lapsia koskevan hyvinvointitiedon tietopohjan kartoitus on ollut tärkeä tietopoliittinen toimenpide. Tässä raportissa kuvataan lapsia koskevan hyvinvointitiedon tämänhetkistä tilaa sekä tehdään kehittämissuhteita. Raporttiin koottujen ehdotusten avulla lapsia koskevan tiedon kehittämistyötä voidaan jatkaa edelleen.

Raportti on tarkoitettu erityisesti lapsia koskevan tiedon tuottajille ja käyttäjille. Koottuja indikaattoreita voidaan käyttää käsikirjana lapsia koskevan tiedon etsimisessä erilaisiin tiedon tarpeisiin. Indikaattorien suuren lukumäärän takia indikaattorilistausta ei ole liitetty tähän raporttiin, vaan se on löydettävissä Excel-tiedostona [täältä](#). Liitteessä 1 on indikaattoreiden aineistolähteet lueteltuna.

Tässä raportissa kuvaillaan ensin lapsia koskevista hyvinvoinnin indikaattoreista muodostuvaa tietopohjaa ja sen katvealueita. Tämän jälkeen tehdään yhteenveto toimenpiteen 24 tekemistä lapsia koskevan hyvinvointitiedon tietopohjan tilasta. Seuraavaksi kerrotaan kehitysehdotukset tietopohjan vahvistamiseksi ja tiedon hyödyntämisen parantamiseksi. Lopuksi esitetään hahmotelma mahdollisen tulevan tietoportaalien rakentumisesta.

2. Työn eteneminen

Toimenpide 24 koostui kolmesta tehtäväkokonaisuudesta. Toimenpiteen tavoitteena oli ensinnäkin tuottaa kattava kuvaus lasten ja nuorten hyvinvointia koskevan tiedon tietopohjasta. Toiseksi työssä tuli kartoittaa tiedon tarpeet, sisällöt ja katvealueet. Kolmanneksi Tilastokeskuksen tuli suunnitella yhdessä sidosryhmien kanssa lasten ja nuorten tilaa kuvaava tietokokonaisuus helpottamaan tiedon löytymistä, käyttöä ja lapsen aseman seuranta Suomessa. Toimenpiteessä tuli tehdä ehdotus tietoportaalista, sen toteutustavasta, sisällön tuotannosta sekä toteutusaikataulusta. Työ ajoittui aikavälille maaliskuu 2022 – helmikuu 2023.

Toimenpiteen suurin työ oli tuottaa kattava kuvaus tietopohjasta. Tätä toteutettiin **kokoamalla kaikki saatavilla olevat indikaattorit yhteen tiekarttaan eli [Excel-tiedostoon](#)**. Tiekartan tekeminen edellytti syvälle menevää perehtymistä eri indikaattorisivustoihin, lähteisiin, itse indikaattoreihin ja niiden tuotantoon. Lopputuloksena syntyi tiekartta, joka antaa todella kattavan kuvan millaista lasten hyvinvointia koskevaa tietoa Suomessa tuotetaan, miten sitä tuotetaan ja kenen toimesta. Tiekartta toimi pohjana indikaattorisivuston suunnittelutyössä.

Katvealueiden kartoitustyötä tehtiin pitkin vuotta 2022. Keväällä järjestettiin sidosryhmille suunnattu työpaja tiedon katvealueista. Aiheen parissa tehtiin yhteistyötä [valtiovarainministeriön vetämän lapsistrategian toimenpiteen 25 kanssa](#) ja heidän kunnille ja sairaanhoitopiireille lähettämäänsä kyselyyn lisättiin kysymyksiä millaisia tiedon puutteita aluetasolla oltiin havaittu. Tiedon katveja kartoitettiin myös muissa sidosryhmätaapaamisissa ja havaintoja tehtiin indikaattorityön edetessä.

Yksi toimenpiteen tehtävistä oli tehdä **ehdotus tietoportaalista, sen tietosisällöstä, toteutustavasta ja aikataulusta**. Tätä työtä edistettiin kevästä 2022 lähtien. Tietoportaalin paikkaa on pohdittu yhdessä ohjausryhmän kanssa ja samalla on selvitetty, millä tavoin Tilastokeskuksen verkkosivut soveltuisivat tämän kaltaiseen tietoportaaliin. Toimenpiteessä tehtiin yhteistyötä Tilastokeskuksen verkkosivuja uudistavan hankkeen kanssa ja pyrittiin yhdessä löytämään toimiva ehdotus lapsiportaalin toteutukselle. Tilastokeskuksen verkkosivuja uudistavalla hankkeella oli työn alla indikaattorisivustoihin liittyvä kokonaisuus, joten yhteistyö oli varsin hyödyllistä. Toimenpiteessä pystyttiin hyödyntämään myös sivuston käyttäjäkokemusta selvittävän user experience -suunnittelijan työpanosta.

Edellä kuvattujen tehtävien lisäksi **toimenpiteestä viestittiin monin eri tavoin**. Toimenpiteen aloituksesta kerrottiin [uutisella](#) yhdessä Sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Asiasta kerrottiin myös Tilastokeskuksen Miltä näyttää lasten Suomi? -webinaarissa 9.6.2022.

Blogeja ja/tai infograafeja julkaistiin vuoden 2022 aikana teemapäivinä: [Poikien päivänä](#) 16.5. (Lahtela 2022a), Pakolaispäivänä 20.6., Kansainvälisenä nuorisopäivänä 12.8., [Tyttöjen päivänä](#) 11.10. (Lahtela 2022b), Lapsen oikeuksien päivänä 20.11. sekä adoptioihin liittyen 31.8. Näiden lisäksi työn etenemisestä on kerrottu [blogissa](#) (Pärnänen 2022) ja pohdittu lasten hyvinvoinnin mittaamiseen liittyviä haasteita [artikkelissa](#) (Lahtela 2022c). Niin ikään on kirjoitettu lapsista väestöryhmänä; ryhmän määrässä ja lasten taustassa tapahtuneista muutoksista ([Pietiläinen 2022](#)).

Toimenpiteen viestintä on ollut hyvin onnistunutta. Artikkelit, blogit ja infograafit ovat keränneet Tilastokeskuksen mittakaavassa hyvin katselukertoja niin Tilastokeskuksen sivuilla kuin myös Twitterissä. Suurimman suosion sain Poikien päivän blogi ja infograafi (noin 60 000 katselukertaa, 450 000 perinteisessä printtimediassa). Tämän lisäksi myös muiden teemapäivien nostot sekä tiedotus työn etenemisestä ja lasten hyvinvoinnin mittaamisesta keräsivät hyvin katselu- ja lukukertoja.

Kuvio 2

Teemapäivinä julkaistuja infograafeja

Osa viestintätöytä oli toimenpiteestä kertominen monissa eri sidosryhmätapaamisissa, muun muassa Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön Itlan indikaattoreita koskevassa työpajassa sekä Lapsi- ja nuorisopoliittisen ministerityöryhmän kokouksessa. Toimenpiteestä on raportoitu myös kansainvälissä sidosryhmätapaamisissa.

Toimenpiteessä järjestettiin myös toinen työpaja, jossa kerrottiin toimenpiteen tuloksista, havainnoista tietopohjan nykytilasta ja kehittämisehdotuksista. Työpajaan osallistui kattavasti asiantuntijoita eri sidosryhmistä niin tiedon tuottajia, tiedon käyttäjiä kuin hallintoakin. Työpajan antia hyödynnettiin tietopohjan kehittämisen johtopäätöksissä.

3. Lasten hyvinvoinnin indikaattoreista koostuva tietopohja

Indikaattorityön eteneminen

Indikaattorityö aloitettiin tutustumalla lasten ja nuorten hyvinvoinnin teoreettiseen viitekehykseen. Lasten hyvinvoinnin mittaamista ja hyvinvoinnin kokonaisuutta hahmotettiin muun muassa OECD:n raporttia ”[Measuring What Matters for Child Well-being and Policies](#)” hyväksi käyttäen. Työn alkuvaiheessa tutustuttiin aiempaan kansallisesti ja kansainvälisesti tehtyyn indikaattorityöhön.

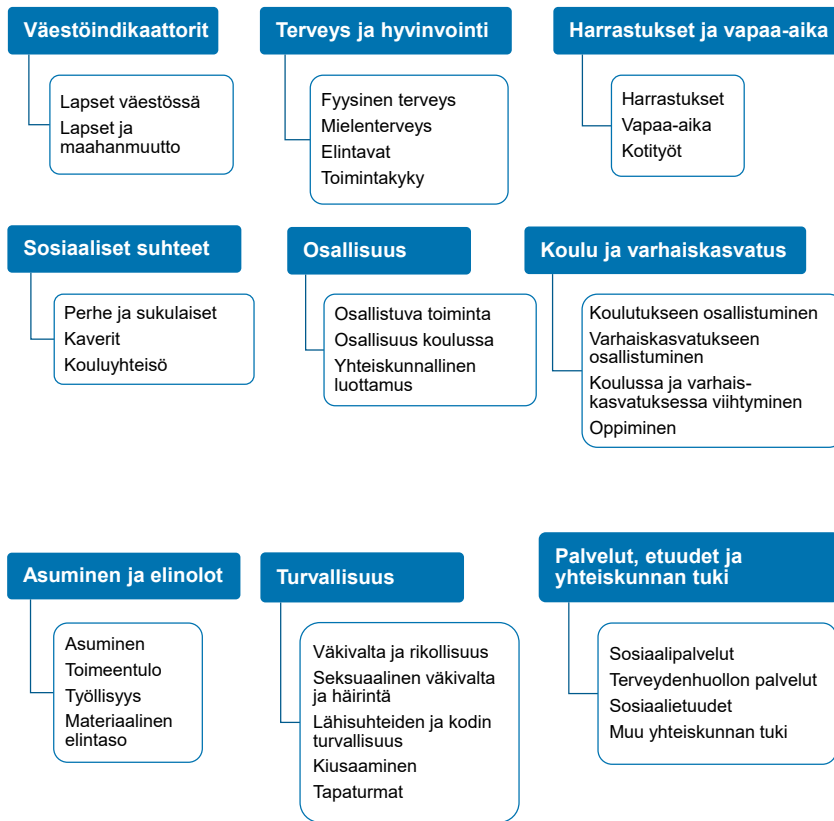
Lisäksi kartoitettiin lähteitä, joista indikaattoreita löytyy. Jo alkuvaiheen kartoituksessa huomattiin, että tiedon määrä tulee todennäköisesti olemaan suuri. Pelkästään alustavia tietolähteitä oli yli neljäkymmentä.

Suuren tietomäärän vuoksi nähtiin jo varhaisessa vaiheessa tarpeelliseksi luoda indikaattoreiden luokittelua varten hyvinvoinnin osa-alueittainen viitemalli. Viitemalli toimii indikaattoreista koostuvan lasten hyvinvoinnin tietopohjan tiekartan pohjana.

Viitemallin pohjana käytettiin aikaisempia hyvinvoinnin malleja. Hyvinvoinnin osa-alueiden tahdottiin kuitenkin pysyvän hallittavan kokoisina. Tämän vuoksi toimenpiteessä päädyttiin luomaan malli, jossa on kahdeksan hyvinvoinnin osa-aluetta (kuvio 3). Osa-alueet ovat terveys ja hyvinvointi, harrastukset ja vapaa-aika, sosiaaliset suhteet, osallisuus, koulu ja varhaiskasvatus, asuminen ja elinolot, turvallisuus sekä palvelu, etuus tai yhteiskunnan tuki. Yhdeksäs osa-alue, väestöindikaattorit, kuvaa lapsiväestön väestörakennetta.

Kuvio 3

Hyvinvoinnin osa-alueiden viitemalli

Tämän jälkeen aloitettiin varsinainen indikaattoreiden kokoaminen tiekarttana toimivaan Excel-tiedostoon. Toimenpiteen alussa indikaattoreiden kartoitukseen sisällytettiin kaikkia 0–29-vuotiaita lapsia ja nuoria koskevat indikaattorit. Pian huomattiin, että tiedon määrä tulee olemaan ennakoitua huomattavasti suurempi ja tietomäärä uhkasi kasvaa hallitsemattomaksi. Tämän takia tieto päätettiin rajata pelkästään 0–17-vuotiaisiin lapsiin.

Toiseksi indikaattorien rajauksessa päätettiin keskittyä kansallisesti tuotettuun aineistoon, sillä kansainvälisesti koordinoitujen aineistojen yhdistäminen muuhun lapsitietoon on haastavaa. Ulkopuolelle jäivät siis muun muassa OECD:n Pisa-tutkimus ja WHO:n koululaistutkimus.

Kolmanneksi tiekarttaan valittujen indikaattoreiden tuli perustua säännöllisesti tuotettuihin aineistoihin, jotta niistä olisi aikasarja saatavilla. Tämä rajausta sulki ulkopuolelle erilaiset yksittäiset ja kertaluontoiset selvitykset. Neljänneksi indikaattorit rajattiin koskemaan suoraan lasten hyvinvointia. Indikaattorin mittauksen kohteena tuli siis olla lapsi tai

lapsen perhe. Tämän takia esimerkiksi erilaiset palveluiden kustannukset tai kuntien ja koulujen toimenpiteitä kuvaavat indikaattorit jäivät pois.

Tehtyjen rajaustenkin jälkeen lasten hyvinvointia kuvaavaa tietoa löytyi todella paljon, kaiken kaikkiaan indikaattoreita koottiin tiekartalle yhteensä noin 2 400. Indikaattoreiden kokonaisuutta tarkastellessa on hyvä huomioda, että kyseessä ei ole muuttumaton aineisto. Rekisteritietoon saattaa tulla lisää taustamuuttujia, tai kyselytutkimusten tietosisältöä on muutettu. Joskus myös tiedon tuottaja vaihtuu, kuten on käynyt esimerkiksi lapsiuhritutkimukselle ja varhaiskasvatustilastoille. Indikaattorilistaus on siis jossain määrin aina ajassa muuttuva.

Lopuksi indikaattorit luokiteltiin viitemallin osa-alueiden sisällä tarkemmin pienempiin kokonaisuuksiin. Näin päästiin tarkastelemaan tarkemmin osa-alueiden sisältöä, katvealueita sekä myös tiedon päällekkäisyyksiä. Osa-alueittain tarkasteltiin myös indikaattoreiden jakautumista ikäryhmittäin. Lisäksi paikannettiin kunkin osa-alueen keskeiset tietolähteet sekä tietopohjan heikkoudet.

Luokitteluvaiheessa havaittiin aiemmin luodun siilomaisen viitemallin rajoitteet. Yksi indikaattori voi kuulua samanaikaisesti useampaan kuin yhteen hyvinvoinnin osa-alueeseen. Koulussa koettu kiusaaminen voi toisaalta kuulua Koulu ja varhaiskasvatus -osa-alueeseen, mutta myös Turvallisuus -osa-alueeseen. Luokitteluvaiheessa tiekarttaan onkin kirjattu myös vaihtoehtoiset hyvinvoinnin osa-alueet, joihin indikaattori voisi kuulua. Tätä moniulotteisempaa hyvinvoinnin tarkastelutapaa on mahdollista hyödyntää myöhemmin myös tietoportaalin suunnittelutyössä. Tiekarttaan vietiin värikoodein tieto siitä, kuvaako indikaattori hyvinvointia / suojaavaa tekijää vai pahoinvointia / riskitekijää. Näin saatiin hahmoteltua kokonaiskuvaa indikaattoreiden sisällöstä.

Ikäryhmittäinen tieto

Indikaattoreita kokoavaan tiekarttaan on kirjattu ylös minkä ikäisiä lapsia koskeva tieto on kyseessä. Karkeasti ikätiedot on jaoteltu 0–6-vuotiaiden, 7–12-vuotiaiden ja 13–17-vuotiaiden ryhmiin. Tiekartan kommenttikenttään on kunkin indikaattorin kohdalle kirjattu tarkemmat tiedot siitä, onko tietoa saatavilla esimerkiksi ikävuosittain tai jonain muuna ikäryhmittelyinä.

Ikäjaottelu saattaa joskus olla haaste tiedon käytölle. Moni rekisteritieto on saatavilla esimerkiksi 15–19-vuotiaiden tai 15–24-vuotiaiden joukoille. Tällöin tietoa on vaikea käyttää kuvaamaan lasten hyvinvointia.

Varsinkin 15–24-vuotiaiden ikäryhmän vanhimmat elävät jo hyvin erilaista elämänvaihetta kuin vielä alaikäiset nuoret.

Aluetiedot

Noin puolet lasten hyvinvoinnin indikaattoreista on sellaisia, joista tietoa on saatavilla kuntatasolla. Useammin kuntatason tieto löytyy rekisteripohjaisista indikaattoreista, mutta saatavuus vaihtelee hyvinvoinnin osa-alueiden välillä. Tietoportaalista ja tilastotietokannoista alueeksi voi usein valita esimerkiksi maakunnan, sairaanhoitopiirin, erityisvastuualueen tai suuralueen.

Muut taustamuuttajat

Sukupuolimuuttuja löytyy noin kahdessa kolmasosaa indikaattoreista. Indikaattoreiden sukupuolijaottelussa ei ole huomioitu muunsukupuolisia. Vain yhtä sukupuolta mittaavat indikaattorit koskevat alaikäisten synnytyksiä ja raskaudenkeskeytyksiä.

Kieli, kansalaisuus tai sosioekonominen asema ovat saatavilla vain harvojen indikaattoreiden taustamuuttujina. Saatavuus keskittyy tiettyihin aihealueisiin ja tausta-aineistoihin. Esimerkiksi koulutuksen indikaattoreissa kielimuuttuja on muita aihealueita useammin saatavilla.

Indikaattoreiden tuottajat

Suurimmat indikaattoreiden tuottajat ovat THL (n. 850 indikaattoria), Tilastokeskus (n. 800 indikaattoria), yliopistojen erilaiset toistuvat tutkimukset (n. 450 indikaattoria) sekä (Kela n. 200 indikaattoria). Muita tiedontuottajia ovat erilaiset viranomaiset ja järjestöt.

Kuvaus kyselytutkimuspohjaisesta tiedosta

Kysely- eli survey-tutkimuksella kerätään tietoa subjektiivisesta hyvinvoinnin kokemuksesta. Tällaiset hyvinvoinnin indikaattorit koskevat muun muassa elämään tyytyväisyyttä, liikuntatottumuksia, väkivaltakokemuksia tai sosiaalisia suhteita. Hieman yli puolet aineistomme indikaattoreista perustuu viiteentoista eri kyselytutkimukseen. Indikaattoreiden taustalla olevat aineistot on lueteltu liitteessä 1. Aineiston kyselytutkimuksista kahdeksan on pelkästään lapsia ja nuoria koskevaan tietoon keskittyviä, seitsemän on joko koko väestöä koskevia tai sellaisia, jossa aikuisilta kysytään heidän lapsistaan / koko perheestä.

Kyselyaineistot keräävät tietoa pääasiassa vain tietystä aihealueesta, kuten harrastuksista tai väkivaltakokemuksista. Poikkeuksena tästä on Koulu-terveyskysely, joka tuottaa tietoa laajasti eri hyvinvoinnin osa-alueilta.

Kyselytutkimuksiin perustuvien indikaattoreiden päivitysväli on rekisteripohjaisia indikaattoreita harvempi. Tiheimmillään vain lapsille suunnattuja kyselytutkimuksia toteutetaan joka toinen vuosi. Pisimmillään päivitysväli on kymmenen vuotta, kuten Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksessa.

Kyselytutkimusten jatkuvuus on usein myös epävarmempaa kuin rekistereihin pohjaavien tilastojen. Tästä hyvänä esimerkkinä on väkivaltakokemusten keskeinen tietolähde Lapsiuhritutkimus, jonka jatkuvuus ilman pysyvää rahoitusta on ollut hyvin epävarmaa. Tampereen yliopisto on toteuttanut lapsiuhritutkimuksen kansallisen lapsistrategian toimenpiteenä ja tulokset julkaistaan alkuvuonna 2023.

Kyselyaineistojen haasteena on, että ne tuottavat väistämättä tiedon katvealueita, sillä osa lapsista ei kykene ikänsä, lukutaitonsa tai muun syyn takia itse vastaamaan kyselyihin.

Kuvaus rekisteripohjaisesta tiedosta

Rekisteripohjaiset mittarit koskevat esimerkiksi palvelujen käyttöä, rikoksen uhriksi joutumista tai asuintapaa. Kokoamamme indikaattoreiden taustalla on yli 60 eri rekisteriä (ks. liite 1). Joitakin hyvinvoinnin osa-alueita, kuten harrastuksia ja vapaa-aikaa, tai osallisuutta on vaikea mitata pelkkien rekisteriaineistojen avulla.

Suomessa rekisteripohjainen aineisto on laaja ja sillä pystytään kattamaan usein lähes kaikki lapset iästä tai taustasta huolimatta. Useimpien rekistereiden ulkopuolelle jäävät vain ne lapset, jotka eivät asu Suomessa vakituisesti. Heitä ovat muun muassa turvapaikanhakijalapset ja paperittomat lapset.

Laajuuden lisäksi rekisteripohjaisten indikaattoreiden etuna on tasainen päivitysväli, joka on pääasiassa vuosi. Joitakin indikaattoreita päivitetään useamman kerran vuodessa, jopa kuukausittain. Tällaisia nopeasti päivittyviä tietoja ovat esimerkiksi Kelan etuustiedot.

Kaikkea rekisteripohjaista tietoa ei kuitenkaan ole saatu indikaattoreiksi asti. Esimerkiksi neuvoloissa ja kouluterveydenhuollossa on paljon tutkimuskäytössä hyödyntämätöntä hyvinvointitietoa. Tietoa puuttuu myös

esimerkiksi vankien lapsista ja sijaishuollosta karanneista lapsista. Todennäköisesti nämä tiedot ovat jossain vankeinhoidon ja poliisin asiakastiedoissa, mutta niitä ei ole tuotu tilastoiksi asti. Haasteena voi olla muun muassa yhdenmukaisuuden puute kirjaamiskäytännöissä ja tietojärjestelmissä, jolloin tilastoa on vaikea muodostaa tai se, ettei olemassa olevaa rekisteritietoa ole tilastoissa kaikkien saatavilla.

Seuraavassa kuvaillaan lasten hyvinvointia koskevaa tietopohjaa osa-alueittain. Kuvioissa indikaattoreiden jakautumista esitetään ikäryhmittäin sekä tausta-aineistoittain. Kunkin osa-alueen kuvailun alussa kerrotaan lyhyesti minkälaisia indikaattoreita osa-alue sisältää. Tämän jälkeen kuvaillaan osa-alueen keskeisimmät lähteet ja esitetään muutama esimerkki indikaattoreista. Esimerkki-indikaattoreiden tarkoituksena on antaa kuva erityyppisistä indikaattoreista ja tausta-aineistoista. Lopuksi kootaan yhteen osa-alueen kokonaisuuden vahvuuksia, heikkouksia ja tietoaukkoja.

Esitetyissä indikaattoreissa on käytetty seuraavia rajoituksia:

- Indikaattori koskee 0–17-vuotiaita lapsia
- Kuvailun kohteena on lapsi tai lapsiperhe
- Indikaattorin tulee olla säännöllisesti tuotettu

Terveys ja hyvinvointi

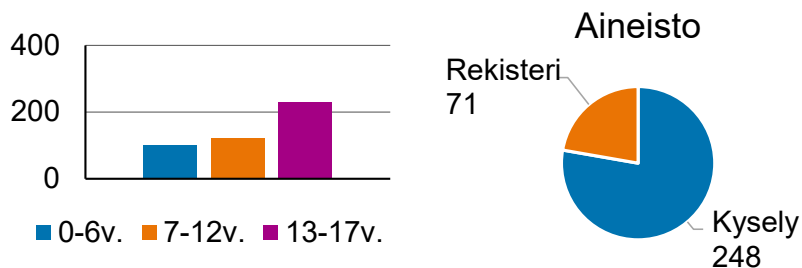
Terveyden ja hyvinvoinnin osa-alueeseen on koottu vain indikaattoreita, jotka todella kuvaavat lasten terveyttä, hyvinvointia ja elintapoja. Yhteensä indikaattoreita tässä osa-alueessa on 336. Indikaattorit painotuvat vanhimpaan ikäryhmään. (Kuvio 4.)

Kuvio 4

Terveyden ja hyvinvoinnin indikaattorit ikäjakauman ja aineiston mukaan

Terveys ja hyvinvointi

Indikaattoreita yht. 336

Terveyttä kuvataan usein sairaanhoitopalveluiden indikaattoreilla. Tässä aineistossa kyseiset indikaattorit on kuitenkin luokiteltu palvelut, etuudet ja yhteiskunnan tuki -osa-alueeseen. Lisäksi maksettujen etuuksien indikaattoreista saadaan tietoa esimerkiksi lasten pitkäaikaissairauksista. Elintapoja kuvaavat indikaattorit ovat osittain merkittäviä myös muille hyvinvoinnin osa-alueille, sillä ne kertovat muulle pahoinvoinnille altistavasta riskikäyttäytymisestä.

Fyysisen terveyden indikaattoreissa kuvataan lasten koettua terveyttä, fyysistä oireilua, vastasyntyneiden terveyttä, suun terveyttä, rokotuskattavuutta, tarttuvia tauteja sekä lasten kuolinsyitä. **Mielenterveyden** indikaattoreista saadaan tietoa koetusta mielenterveydestä, elämään tyytyväisyydestä, mielenterveyden oireilusta, itsemurhakuolemista sekä mielialaan saadusta tuesta. Lasten **elintavoista** on saatavilla laajasti tietoa, esimerkiksi ruokavalion terveellisyydestä, nukkumisesta, liikkumisesta, alkoholin, päihteen ja tupakkatuotteiden käytöstä, teini-ikäisten seksuaaliterveydestä ja nettiriippuvuudesta. **Toimintakykyä** kuvataan erilaisin toimintakykyä mittaavin indikaattorein.

Keskeisimmät lähteet

- **Kouluterveyskysely** (THL) tuottaa monipuolista, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa kouluikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista. Kouluterveyskyselyssä käsitellään osa-alueen teemoja laajasti. Varsinkin elintavoista on saatavilla runsaasti tietoa.
- **FinLapset**-kyselytutkimus (THL) tuottaa tietoa alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveydestä ja hyvinvoinnista sekä palvelukokemuksista. Tutkimuksessa kerätään tietoa 3–6 kuukauden ikäisten sekä 4-vuotiaiden lasten vanhemmilta neljän vuoden välein. Terveyttä ja hyvinvointia koskevat indikaattorit kuvaavat niin lapsen fyysistä oireilua, elintapoja, käytöshäiriöitä kuin toimintakyvyn rajoitteita.
- **LIITU**-tutkimuksen tarkoituksena on koota tietoa suomalaisten lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymisestä sekä liikuntaan liittyvistä asenteista, arvoista ja kokemuksista sähköisen kyselyn sekä objektiivisen liikemittarin avulla. Kyselytutkimuksen toteuttamisesta vastaa Jyväskylän yliopiston Terveiden edistämisen tutkimuskeskus. Liikunnan ja unen objektiivisesta mittaamisesta liikemittarilla vastaa UKK-instituutti yhdessä alueellisten yhteistyökumppanien kanssa.

Esimerkkejä indikaattoreista

- Suun terveydenhuollon DMF-indeksi, 12-vuotiaat (Perusterveydenhuoltotilasto, THL)
- Itsemurhat 0–17-vuotiailla / 100 000 vastaavan ikäistä (Kuolemansyyt, Tilastokeskus)
- Nukkuminen liikemittarilla mitattuna, h/vrk (LIITU-tutkimus, Jyväskylän yliopisto)
- Heikko fyysinen toimintakyky, % (MOVE!-mittaus, Opetushallitus)

Vahvuudet

- Fyysisen terveyden osiossa pienten lasten terveyttä kuvataan useilla indikaattoreilla. Varsinkin vastasyntyneiden vauvojen terveyttä raportoidaan kattavasti.
- Tässä osa-alueessa elintavoista on tarjolla runsaasti tietoa varsinkin isommista lapsista.
- Aiemmassa indikaattorityössä ([OKM 2011](#)) esiin nousi suun terveydenhuollon ja ylipainoisuuden indikaattoreita koskeva puute. Nämä tiedot ovat nyt saatavilla.

Tiedon heikkoudet ja aukot

- Lasten terveyttä seurataan Suomessa tarkoin läpi kasvuiän neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa. Silti varsinaisia terveyttä kuvaavia indikaattoreita on hyvin vähän, sillä kerätty tietoa ei ole saatavilla toisiokäyttöön.
- Mielenterveydestä ja toimintakyvystä löytyy hyvin vähän tietoa.
- Keskeiset terveyden seurantamittarit, kuten imeväiskuolleisuus, ovat Suomessa hyvin stabiileja. Luvut ovat matalia ja muutoksia tapahtuu hyvin vähän. Hyvinvoinnin muutoksia on näillä mittareilla osin hankala seurata.

Harrastukset ja vapaa-aika

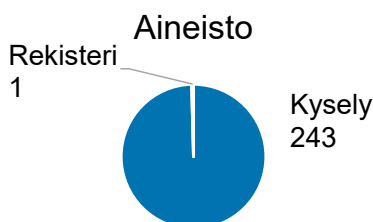
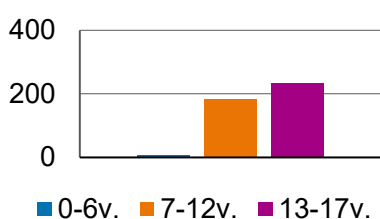
Harrastuksilla on merkittävä rooli lasten vapaa-aikaan. Suurimalla osalla lapsista onkin joku harrastus. Tämän osa-alueen indikaattorit on luokiteltu harrastamisen, vapaa-ajan ja kotitöiden indikaattoreihin. Indikaattoreita on yhteensä 244. Indikaattorit ovat yhtä lukuun ottamatta peräisin kyselytutkimuksista. (Kuvio 5.)

Kuvio 5

Harrastuksen ja vapaa-ajan indikaattorit ikäjakauman ja aineiston mukaan

Harrastukset ja vapaa-aika

Indikaattoreita yht. 244

Harrastamisen indikaattoreissa on kuvailtu harrastamiseen käytettyä aikaa, erilaisiin harrastuksiin osallistumista sekä varsinkin liikuntaharrastuksiin käytettyä aikaa. **Vapaa-ajan** indikaattorit sisältävät tietoa erilaisista vapaa-ajanviettotavoista, asuinalueen vapaa-ajanviettomahdollisuuksista sekä tyytyväisyydestä vapaa-aikaan. **Kotitöiden** indikaattoreissa kuvaillaan erilaisiin kotitöihin käytettyä aikaa.

Keskeisimmät lähteet

- **Vapaa-ajan osallistuminen** -tilasto (Tilastokeskus) kuvaa väestön vapaa-ajan harrastuksia ja yhteiskunnallista osallistumista ja niiden kehitystä. Lisäksi tietoa on työn ja vapaa-ajan suhteesta sekä sosiaalisista suhteista. Tiedot kerätään kyselyllä ja eri rekisteristä, ja ne julkaistaan noin kymmenen vuoden välein.
- **Ajankäyttötutkimus** (Tilastokeskus) on haastattelututkimus, jossa kuvataan eri toimintoihin kuluvaa aikaa ja selvitetään yli 10-vuotiaiden ajankäytön päivä- ja viikkorytmejä sekä yhdessäoloa. Tutkimus toteutetaan ja tiedot julkaistaan noin kymmenen vuoden välein.
- **Kouluterveyskysely** (THL) tuottaa monipuolista, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa kouluikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista. Kouluterveyskyselyssä kysytään muun muassa erilaisiin harrastuksiin osallistumisesta ja asuinalueen vapaa-ajanviettomahdollisuuksista.
- **LIITU**-tutkimuksen tarkoituksena on koota tietoa suomalaisten lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymisestä sekä liikuntaan liittyvistä asenteista, arvoista ja kokemuksista sähköisen kyselyn sekä objektiivisen liikemittarin avulla. Kyselytutkimuksen toteuttamisesta vastaa Jyväskylän yliopiston Terveiden edistämisen tutkimuskeskus. Liikkumisen ja unen objektiivisesta mittaamisesta liikemittarilla vastaa UKK-instituutti yhdessä alueellisten yhteistyökumppanien kanssa.

Esimerkkejä indikaattoreista

- Urheiluseurassa säännöllisesti ja aktiivisesti harrastavat, % (LIITU-tutkimus, Jyväskylän yliopisto)
- Käynyt viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana kirjastossa, % (Vapaa-ajan osallistuminen, Tilastokeskus)
- Siivoamiseen käytetty aika, h/vrk (Ajankäyttötutkimus, Tilastokeskus)

Vahvuudet

- Liikkumisesta on saatavilla sekä lasten oma näkemys liikkumisestaan, että objektiivista liikemittareilla kerättyä tietoa. Liikemittareilla voisi olla mahdollista tutkia sellaisten lapsiryhmien liikkumista, joista on vielä hyvin vähän tietoa. Esimerkiksi varhaiskasvatuskäisten lasten liikkumista on tutkittu Piilo-hankkeessa ([Sääkslahti, Mehtälä & Tammelin, 2021](#)).
- Lasten arjen rakentumisesta ja siinä tapahtuvista ajallisista muutoksista saadaan hyvä kuva ajankäyttötutkimuksen ja vapaa-ajan osallistumisen tilaston avulla.

Tiedon heikkoudet ja aukot

- Ajankäyttötutkimus toteutetaan vain noin kymmenen vuoden välein.
- Harrastuksia koskeva tieto painottuu liikuntaharrastuksiin. Liikuntaharrastuksista saadaan tietoa muun muassa harrastamisen ja harrastamattomuuden syistä ja erilaisista tavoista harrastaa. Muista harrastuksista on tarjolla lähinnä tieto harrastamisen useudesta ja siihen käytetystä ajasta.
- Liikunnan harrastamisesta ja oman liikkumisen subjektiivisesta arviosta kerätään päällekkäistä tietoa.
- Alle kouluikäisten harrastuksista ja vapaa-ajanvietosta ei tietoa ole juuri lainkaan saatavilla. Pienten lasten tärkeintä vapaa-ajanviettoa eli leikkiä ei löydy indikaattoreista.
- Verkossa ja sosiaalisessa mediassa käytetystä vapaa-ajasta kaivataan enemmän tietoa.

Sosiaaliset suhteet

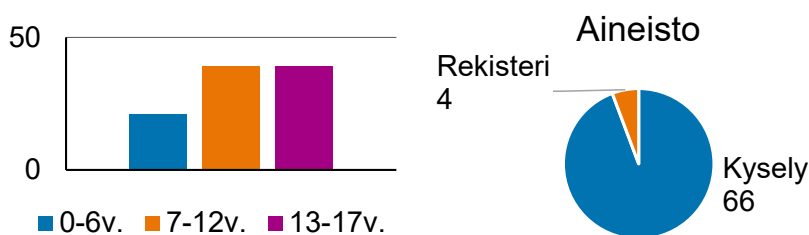
Luottamuksellinen vuorovaikutussuhde turvalliseen aikuiseen on merkittävimpiä lapsen hyvinvointia suojaavia tekijöitä läpi kasvuiän. Lapset myös itse kuvaavat sosiaalisia suhteita itselleen merkittäväksi hyvinvoinnin osa-alueeksi ([Muukkonen 2019](#)). Yksinäisyys ja kaverisuhteiden puute voivat aiheuttaa lapselle ahdistusta ja masennusta ([Junttila, 2010](#)). Vaikka sosiaaliset suhteet ovat lasten hyvinvoinnin kannalta merkittävä tekijä, on tässä osa-alueessa kaikkein vähiten indikaattoreita, vain 70. (Kuvio 6.)

Kuvio 6

Sosiaalisten suhteiden indikaattorit ikäjakauman ja aineiston mukaan

Sosiaaliset suhteet

Indikaattoreita yht. 70

Perheen sosiaalisia suhteita kuvaavista indikaattoreissa noin puolet tulee vauvaikäisten ja 4-vuotiaiden vanhemmille tehdystä FinLapset-kyselystä. Lapsilta itseltään kysytään muun muassa vuorovaikutuksesta vanhemman kanssa, vanhemman kiinnostuksesta lapsen elämään sekä perheenjäsenten kanssa vietetystä ajasta. Perhesuhteita kuvataan myös muissa viitemallin hyvinvoinnin osa-alueissa, kuten väestöindikaattoreissa erilaisina perhemalleina tai lasten lukumääränä sekä turvallisuuden osa-alueella perheväkivaltana tai kotiolojen turvallisuutena.

Kaverisuhteita koskeva tieto käsittelee kavereiden määrää ja kavereiden kanssa vietettyä aikaa. **Kouluyhteisön** sosiaalisissa suhteissa ollaan kiinnostuneita niin lasten kaverisuhteista luokkatovereihin kuin suhteesta opettajiin ja muihin koulun aikuisiin. Osa-alueen indikaattoreissa tarkastellaan myös lasten tyytyväisyyttä ihmissuhteisiinsa, kuulumisen tunnetta eri lähiyhteisöihin sekä koettua yksinäisyyttä. **Kuulumisen tunnetta** ja luottamusta sosiaalisissa suhteissa kuvaavat indikaattorit ovat hyvin lähellä osallisuuden osa-alueen yhteiskunnallista luottamusta kuvaavia indikaattoreita.

Keskeisimmät lähteet

- **Kouluterveyskysely** (THL) tuottaa monipuolista, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa kouluikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista. Kouluterveyskyselyn sosiaalisten suhteiden indikaattoreista saadaan tietoa vuorovaikutussuhteista vanhempiin, ystävien määrästä, kouluyhteisön toimivuudesta sekä kuulumisen tunteesta.
- **FinLapset**-kyselytutkimus (THL) tuottaa tietoa alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveydestä ja hyvinvoinnista sekä palvelukokemuksista. Tutkimuksessa kerätään tietoa 3–6 kuukauden ikäisten sekä 4-vuotiaiden lasten vanhemmilta neljän vuoden välein. Kyselystä tulevat sosiaalisten suhteiden indikaattorit kuvaavat pääasiassa vuorovaikutusta perheen sisällä.
- **Lapsiuhritutkimus** on lapsille ja nuorille suunnattu kansallisesti edustavaan otokseen perustuva kyselytutkimus, jossa selvitetään laajasti lasten ja nuorten uhrikokemuksia eri elämänalueilla ja elinympäristöissä ([Tampereen yliopisto](#)). Tässä aineistossa mukana olevat indikaattorit ovat vuoden 2013 Lapsiuhritutkimuksesta. Lapsiuhritutkimuksessa sosiaalisista suhteista on muun muassa kysytty vuorovaikutussuhteista vanhempiin ja muihin luotettaviin aikuisiin sekä nettittävyyksistä.

Esimerkkejä indikaattoreista

- Osuus 6. ja 9. lk oppilaista, jotka kokevat pystyvänsä vähintään jossain määrin keskustelemaan asioistaan vanhempiensa kanssa, % (Lapsiuhritutkimus, vaihtuva toteuttaja)
- On internetin kautta hankittuja ystäviä, % (Vapaa-ajan osallistuminen, Tilastokeskus)
- Tulee hyvin toimeen koulukavereiden kanssa, % (Kouluterveyskysely, THL)
- Kokee epävarmuutta tai turvattomuutta oman yksinäisyyden takia (Nuorisobarometri, Valtion nuorisoneuvosto ja Nuorisotutkimusverkosto)

Vahvuudet

- Lapsen vuorovaikutussuhdetta vanhempiin ja muihin luotettaviin aikuisiin selvitetään laajasti.

Tiedon heikkoudet ja aukot

- Sosiaalisia suhteita käsittelevässä osa-alueessa on vähiten indikaattoreita koko hyvinvoinnin viitemallissa, vaikka lasten näkökulmasta kyseessä on merkittävä hyvinvointia tuottava tekijä.
- Perheiden lisääntynyt monimuotoisuus, kuten vuoroasuminen tai sateenkaariperheet, eivät näy perhesuhteita kuvaavissa indikaattoreissa.
- Tietoa kaivataan erityisistä perhetilanteista, kuten vanhempansa menettäneistä lapsista ja vankien lapsista.
- Digitalisaatio on mullistanut vuorovaikutuksen sosiaalisissa suhteissa. Lisää tietoa tarvitaan lasten sosiaalisista suhteista verkko-yhteisöissä sekä virtuaalisesti tapahtuvasta ajanvietosta ja kommunikaatiosta sosiaalisissa suhteissa.

Osallisuus

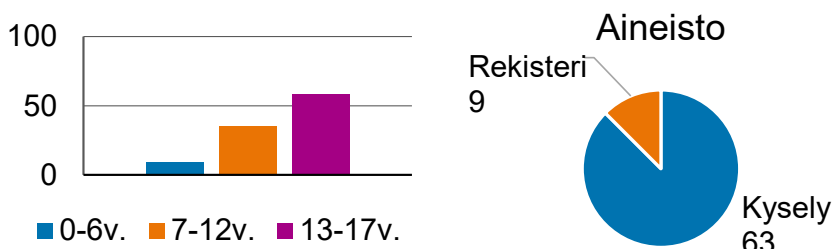
Osallisuus on yhteiskuntaan osallistumista, vaikuttamisen mahdollisuuksia ja yhteisöön kuulumisen tunnetta. Osallisuuden osa-alueessa on vain 72 indikaattoria. (Kuvio 7.)

Kuvio 7

Osallisuuden indikaattorit ikäjakauman ja aineiston mukaan

Osallisuus

Indikaattoreita yht. 72

Osallistuvan toiminnan indikaattorit antavat tietoa muun muassa uskonnollisesta osallistumisesta sekä osallistumisesta poliittiseen tai yhdistystoimintaan. **Osallistumista koulussa** kuvataan yhteiseen toimintaan osallistumisen ja vaikutusmahdollisuuksien indikaattoreilla. **Yhteiskunnallista luottamusta** mittaavat indikaattorit kertovat esimerkiksi poliittisesta kiinnostuksesta, luottamuksesta kanssaihmiisiin sekä elämän merkityksellisyyden kokemuksesta.

Keskeisimmät lähteet

- **Kouluterveyskysely** tuottaa monipuolista, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa kouluikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista. Kouluterveyskyselyn toteuttaa THL. Kouluterveyskyselyssä selvitetään varsinkin lasten osallisuutta koulumaailmassa.
- **Vapaa-ajan osallistuminen** -tilasto kuvaa väestön vapaa-ajan harrastuksia ja yhteiskunnallista osallistumista ja niiden kehitystä. Lisäksi tietoa on työn ja vapaa-ajan suhteesta sekä sosiaalisista suhteista. Tilaston tiedot kerätään kyselyllä ja eri rekisteristä, ja ne julkaistaan noin 10 vuoden välein. Tilastoa tuottaa Tilastokeskus Vapaa-ajan osallistuminen -tilasto tarjoaa tietoa osallistuvasta toiminnasta sekä yhteiskunnallisesta luottamuksesta.
- Vuosittain julkaistava **Nuorisobarometri** mittaa suomalaisten 15–29-vuotiaiden nuorten arvoja ja asenteita. Valtion nuorisoneuvosto julkaisee barometrin yhteistyössä Nuorisotutkimusverkoston kanssa. Nuorisobarometrissa kysytään muun muassa nuorten yhteiskunnallisista arvoista ja asenteista.

Esimerkkejä indikaattoreista

- Järjestöissä mukana olevat, %
(Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus, Opetus- ja kulttuuri-ministeriö, Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusverkosto)
- Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa, %
(Kouluterveyskysely, THL)
- Yleisesti ottaen ihmisiin voi luottaa, %
(Vapaa-ajan osallistuminen, Tilastokeskus)

Vahvuudet

- Osallisuutta koulussa selvitetään useammalla indikaattorilla

Tiedon heikkoudet ja aukot

- Alle 14-vuotiaiden yhteiskunnallista luottamusta kuvaavia indikaattoreita ei ole.
- Lasten ja nuorten yhteiskunnallinen osallistuminen ja vaikuttaminen on erilaista kuin aikuisilla. Lapset eivät esimerkiksi voi vielä vaikuttaa poliittisesti äänestämällä. Osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja voisi tarkastella lasten näkökulmasta esimerkiksi sosiaalisen median kautta tapahtuvalla osallistumisella.
- Osallisuuden osa-alue on kaiken kaikkiaan puutteellinen ja indikaattoreita on hyvin vähän verrattuna muihin osa-alueisiin.

Koulu ja varhaiskasvatus

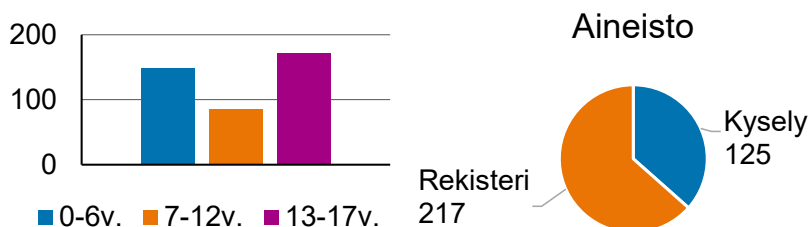
Koulu ja varhaiskasvatus ovat kodin ohella lapsen keskeisimmät kasvuympäristöt. Vuonna 2021 varhaiskasvatukseen osallistui 87 % 3–5-vuotiaista ([Varhaiskasvatus 2022](#)). Osa-alueen indikaattorit ovat jonkin verran muutoksessa oppivelvollisuusiän laajennuttua 18 ikävuoteen vuonna 2021 sekä varhaiskasvatuksen tietovarannon Vardan käyttöönoton myötä. Yhteensä kouluun ja varhaiskasvatukseen liittyviä indikaattoreita koottiin 347. (Kuvio 8.)

Kuvio 8

Koulun ja varhaiskasvatuksen indikaattorit ikäjakauman ja aineiston mukaan

Koulu ja varhaiskasvatus

Indikaattoreita yht. 347

Koulun ja varhaiskasvatuksen indikaattorit on luokiteltu koulutukseen osallistumisen, varhaiskasvatukseen osallistumisen, koulussa ja varhaiskasvatuksessa viihtymisen sekä oppimisen indikaattoreihin.

Koulutukseen osallistumisen indikaattoreissa kuvataan muun muassa peruskouluun ja toisen asteen opiskelijoiden oppilasmääriä, ainevalintoja, poissaoloja sekä erityistä tai tehostettua tukea saavien oppilaiden määrää. **Varhaiskasvatukseen osallistumisesta** saadaan tietoa eri ikäisten lasten osallistumisesta varhaiskasvatukseen muun muassa varhaiskasvatuksen toimintamuodon ja kokopäiväisyyden mukaan. **Koulussa viihtymistä** mitataan viihtyvyyteen, jaksamiseen ja opiskeluihin tyytyväisyyteen liittyvillä indikaattoreilla. **Varhaiskasvatuksessa viihtymisessä** saadaan tietoa siitä, viihtyykö lapsi vanhemman mielestä varhaiskasvatuksessa ja miten kasvatuskumppanuus vanhemman mielestä sujuu. **Oppimisen** indikaattorit kuvaavat opiskelumotivaatiota, vapaa-ajan opiskelua sekä oppimisvaikeuksia.

Kouluympäristöön liittyviä indikaattoreita löytyy myös muilta osa-alueilta. Koulussa tapahtuva kiusaaminen on mukana turvallisuuden osa-alueessa, kouluyhteisön viihtyvyys sosiaalisten suhteiden ja välituntiliikunta terveyden ja hyvinvoinnin.

Keskeisimmät lähteet

- **Varhaiskasvatustilasto** (Tilastokeskus) sisältää tietoja varhaiskasvatukseen osallistuneista lapsista sekä varhaiskasvatuksen toiminnoista ja toimipaikoista. Tiedot saadaan Opetushallituksen varhaiskasvatuksen tietovarannosta (Varda) ja Ahvenanmaan varhaiskasvatustiedot Ahvenanmaan tilasto- ja tutkimustoimistolta (ÅSUB). Tiedot julkaistaan kerran vuodessa.
- **Tilastokeskuksen eri koulutustilastot** sisältävät tietoa muun muassa esi- ja perusopetuksen sekä perusasteen jälkeisen tutkintotavoitteisen koulutuksen oppilaista, peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen ainevalinnoista, peruskoulun jälkeisestä sijoittumisesta jatko-opintoihin heti tutkinnon suorittamisen jälkeen sekä peruskoulujen tehostettua tai erityistä tukea saaneista oppilaista.
- **Kouluterveyskysely** (THL) tuottaa monipuolista, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa kouluikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista. Kouluterveyskyselyssä kysytään muun muassa koulussa viihtymisestä, oppimisesta sekä kouluympäristön viihtyvyydestä.

- **FinLapset**-kyselytutkimus (THL) tuottaa tietoa alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveydestä ja hyvinvoinnista sekä palvelukokemuksista. Tutkimuksessa kerätään tietoa 3–6 kuukauden ikäisten sekä 4-vuotiaiden lasten vanhemmilta neljän vuoden välein. FinLapset-kyselyssä lasten vanhemmilta kysytään nelivuotiaiden osallistumisesta varhaiskasvatukseen, lapsen varhaiskasvatuksessa viihtymisestä sekä vanhempien kasvatuskumppanuuden kokemuksista.

Esimerkkejä indikaattoreista

- Peruskoulun oppilaat vuosiluokittain, lkm (Opiskelijat ja tutkinnot, Tilastokeskus)
- Lapsi säännöllisesti varhaiskasvatuksessa vähintään 10 tuntia yhtäjaksoisesti, % (FinLapset-kysely, THL)
- Pitää koulunkäynnistä, % (Kouluterveyskysely, THL)
- Perusopetuksen päättötodistusten keskiarvo (KOSKI-tietovaranto, Opetushallitus)

Vahvuudet

- Kaiken kaikkiaan kouluympäristöön liittyviä indikaattoreita on paljon ja niillä saadaan tietoa niin koulutukseen osallistumisesta, koulussa viihtymisestä kuin koulumaailman sosiaalisista suhteista.
- Koulutuksesta on saatavilla muihin indikaattoreihin verrattuna erityisen paljon taustamuuttujatietoa esimerkiksi kielen mukaan.
- FinLapset-kyselyssä kysytään laajasti varhaiskasvatuksesta lasten vanhemmilta.
- Varhaiskasvatuksen tietovaranto Vardan myötä myös yksityisen päivähoidon käytöstä on saatavilla tietoa.

Tiedon heikkoudet ja aukot

- Kansallisessa indikaattorituotannossa on rajatusti tietoa oppimistuloksista.
- Varhaiskasvatuksesta tai esikoulusta ei kerätä säännöllistä kokemustietoa lapsilta. Tiedolle olisi kuitenkin tarvetta. Esimerkiksi uusimmassa Lapsibarometrissä ([Tuukkanen, 2022](#)) esikouluikäisistä lapsista vain 58 % kertoi tuntevansa olonsa aina turvalliseksi esikoulussa.

Asuminen ja elinolot

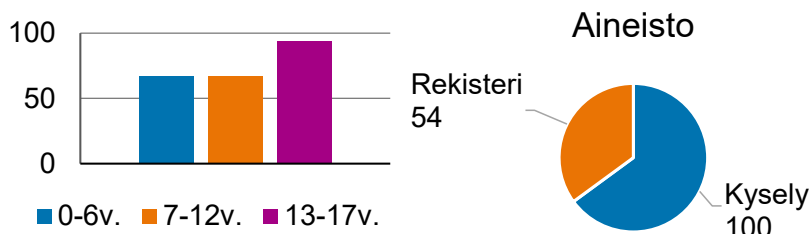
Koti on lapselle keskeinen kasvuympäristö kaikissa ikävaiheissa. Perheen käytettävissä olevat resurssit vaikuttavat lapsen asuinoloihin ja materiaalliseen elintasaan. Osa-alueen indikaattorit on edelleen luokiteltu asumiseen, toimeentuloon, työllisyyteen ja materiaalliseen elintasaan. (Kuvio 9.)

Kuvio 9

Asumisen ja elinolojen indikaattorit ikäjakauman ja aineiston mukaan

Asuminen ja elinolot

Indikaattoreita yht. 154

Yli puolet tämän osa-alueen indikaattoreista mittaa perheiden hyvinvointia, sillä lasten taloudellinen tilanne ja elintaso on riippuvainen vanhempien taloudellisesta tilanteesta. Perheiden taloudellista ja aineellista hyvinvointia mitataan niin rekisteriaineistojen kuin kyselyjenkin avulla.

Keskeinen seurattava hyvinvoinnin ilmiö on lapsiperheköyhyys. Lapsiperheköyhyyden vaikutukset ylettyvät välitöntä taloudellista niukuutta pidemmälle. Lapsena koetulla taloudellisella puutteella on yhteys myöhempiin sosiaalisiin ongelmiin, kuten heikkoon koulumenestykseen ([Ristikari ym, 2018](#)). Lapsiperheköyhyys on yleisintä yhden vanhemman perheissä sekä perheissä, jossa on alle 3-vuotiaita lapsia. Osa-alueessa kuvataan lapsiperheköyhyyden syitä, kuten työttömyyttä, sekä sen seurauksia, kuten aineellista puutetta.

Osa-alueessa hyvinvointia tarkastellaan pääasiassa aineellisten puutteiden ja riskitekijöiden kautta. **Asumisen** indikaattorit sisältävät muun muassa tietoa lasten asumisväljyydestä, asunnon puutteista sekä asumismuodosta. **Toimeentulon** indikaattorit kuvaavat muun muassa lapsiperheiden käytettävissä olevia rahatuloja, velkaantumista sekä pienituloisuutta.

Myös **työllisyyden** indikaattoreissa keskeisessä osassa on vanhempien työllisyys ja työttömyys lapsiperheissä, mutta indikaattorikokonaisuus sisältää tietoa myös lasten ja nuorten työllisyydestä sekä työssäkäynnistä. **Materiaalisen elintason** indikaattorit kuvaavat lasten aineellisia puutteita sekä lapsiperheiden varallisuutta.

Keskeisimmät lähteet

- **Elinolotilasto** (Tilastokeskus) kuvaa kotitalousväestön elinolosuhteita, kuten köyhyys- tai syrjäytymisriskiä, koettua hyvinvointia, toimeentuloa, terveyttä ja asumista väestöryhmittäin. Tiedot kerätään vuosittain tulo- ja elinolotutkimuksella, ja ne toimitetaan myös Eurostatin EU-SILC-tilastoon.
- **Tulonjakotilasto** (Tilastokeskus) kuvaa kotitalouksien vuositulojen jakautumista, tuloeroja ja pienituloisuutta väestöryhmien kesken. Tilastossa kuvataan käytettävissä olevia tuloja ja niiden muodostumista verotus ja tulonsiirrot huomioiden. Tilaston tiedoista osa pohjautuu täysin rekisteripohjaisiin kokonaisaineistoihin ja osa otokselta kerättyihin tietoihin. Kaikki tulotiedot perustuvat rekistereihin.
- **Kotitalouksien varallisuus -tilasto** (Tilastokeskus) kuvaa varallisuuden kokonaismäärää, rakennetta ja jakautumista eri väestöryhmien kesken. Tilastosta julkaistaan tietoa kotitalous- ja henkilötasolla. Kotitaloustason tiedot julkaistaan noin kolmen ja henkilötason tiedot noin yhden vuoden välein.

Esimerkkejä indikaattoreista

- Lasten pienituloisuusaste
(Tulonjakotilasto, Tilastokeskus)
- Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista
(Asunnot ja asuinolot, Tilastokeskus)
- Lapsen perheessä työttömyyttä 12 kk aikana, %
(FinLapset-kysely, THL)
- Ei varaa viikon lomaan poissa kotoa vähintään kerran vuodessa, %
(Elinolotilasto, Tilastokeskus)

Vahvuudet

- Osa-alueen indikaattorit kuvastavat kattavasti perheen resursseja ja lapsen kotikasvu ympäristöä materiaalisella tasolla. Koska mitattavana yksikkönä on perheet lapsen sijaan, tietoa on saatavilla myös pikkulapsiperheistä.

- Osa-alueen keskeiset tietolähteet ovat vuosittain päivittyviä.
- Taustamuuttujia on saatavilla (huoltajien määrä perheessä, lasten määrä, aluetieto, lapsen ikä) keskeisiin indikaattoreihin.
- Sisältää lapsiperheköyhyyden taustasyitä valottavia indikaattoreita, kuten velallisuus, työllisyys ja perhemuoto.
- Kotoutumisen indikaattoreista on saatavilla ulkomaalaistaustaisten lasten asumisväljyyttä ja pienituloisuutta kuvaavia indikaattoreita.

Tiedon heikkoudet ja aukot

- Lapsen näkökulma jää hyvin vaillinaiseksi. Suurin osa mittareista kuvaa perheiden tilannetta. Pääosin myös kyselypohjaiset indikaattorit vaikkapa lasten asumisesta, tulevat aineistoista, jossa kysymykset esitetään lasten vanhemmille. Aineistosta ei löydy esimerkiksi lainkaan indikaattoreita, jotka kertoisivat lapsen näkemystä omasta asumisen laadusta, köyhyydestä tai materiaalisen hyvinvoinnin niukkuudesta.
- Lasten erilaisista asumistavoista, kuten vuoroasumisesta, kaivataan lisää jatkuvia indikaattoreita. Vuoroasuminen on tilastoinnin kannalta haastavaa, sillä tällä hetkellä väestötietojärjestelmään lapselle voidaan kirjata vain yksi kotiosoite (vuoroasumisen tilastoinnin haasteista ks. [Okkonen 2022](#), [Hanifi & Nieminen 2022](#)).

Turvallisuus

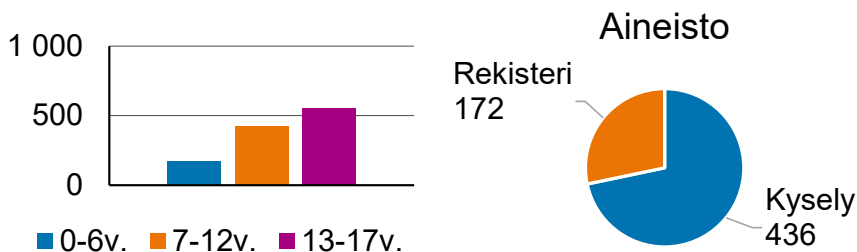
Osa-alueessa käsitellään laajasti lasten turvallisuutta eri ympäristöissä ja tilanteissa. Turvallisuuden osa-alue on viitemallin laajin, siihen kuuluu 608 indikaattoria. (Kuvio 10.)

Kuvio 10

Turvallisuuden indikaattorit ikäjakauman ja aineiston mukaan

Turvallisuus

Indikaattoreita yht. 608

Väkivalta ja rikollisuus kertoo koetusta väkivallasta eri ympäristöissä, lasten tekemästä väkivallasta, rikosten uhreiksi joutuneista lapsista sekä alaikäisten tekemistä rikoksista. **Seksuaalisen väkivallan ja häirinnän kokemuksista** kertovat indikaattorit kuvaavat häirinnän ja väkivallan lisäksi seksuaalikokemuksista aikuisen kanssa, seksuaalirikosten uhreista sekä rikoksiin syyllisiksi epäillyistä alaikäisistä. Oma osionsa on **turvallisuus lähisuhteissa ja kotona**, jossa aiheina ovat kuritusväkivalta, kotona koettu henkinen, fyysinen ja seksuaalinen väkivalta, alaikäisten parisuhteessa kokema tai tekemä väkivalta, vanhempien laiminlyönti ja haitallinen päihteidenkäyttö sekä kotona kohdattu muuhun perheenjäseneen kohdistuva väkivalta. Kouluympäristön turvallisuudesta kootaan tietoa **kiusaamista** kohdanneista lapsista, kiusaamisesta kertomisen seurauksista sekä kiusaajista. **Tapaturmia** koskevaan alaosiioon on kerätty indikaattoreita turvallisuuskäyttäytymisestä, kouluun liittyvät tapaturmista, liikennetapaturmista, tapaturmakuolleisuudesta ja myrkytyksistä.

Keskeisimmät lähteet

- **Lapsiuhritutkimus** on lapsille ja nuorille suunnattu kansallisesti edustavaan otokseen perustuva kyselytutkimus, jossa selvitetään laajasti lasten ja nuorten uhrikokemuksia eri elämänalueilla ja elinympäristöissä ([Tampereen yliopisto](#)). Tässä aineistossa mukana olevat indikaattorit ovat vuoden 2013 Lapsiuhritutkimuksesta.
- **Rikos- ja pakkokeinotilasto** (Tilastokeskus) kuvaa rikollisuutta alueittain sekä poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen käyttämiä pakkokeinoja. Tiedot saadaan sisäministeriön poliisiasiaan tietojärjestelmästä. Tiedot julkaistaan neljä kertaa ja kerran vuodessa.
- **Nuorisoriikollisuuskyselyn** (Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti) avulla kerätään tietoa suomalaisten yhdeksäsluokkalaisten eli 15–16-vuotiaiden rikoskäyttäytymisestä. Kyselyt muodostavat kansallisen nuorten kokonaisrikollisuuden osoitinjärjestelmän, joka antaa kattavan kuvan nuorten rikoskäyttäytymisen ja uhrikokemusten yleisyydestä sekä niissä tapahtuneista muutoksista. Tutkimus tehdään neljän vuoden välein.

Esimerkkejä indikaattoreista

- Ryöstöstä epäillyt alaikäiset, lkm
(Rikos- ja pakkokeinotilasto, Tilastokeskus)
- Aikuisen tekemän seksuaalisen häirinnän uhriksi viimeisen vuoden aikana joutuneet, %
(Nuorisoriikollisuuskysely, Krimo)
- Osuus 6.lk oppilaista, jotka ovat kohdanneet usein vanhempiansa taholta vakavaa väkivaltaa ennen 12v. ikää, %
(Lapsiuhritutkimus, vaihtuva toteuttaja)
- Liikennekuolleisuus 1–17-vuotiailla, lkm/
100 000 vastaavan ikäistä
(Kuolemansyyt, Tilastokeskus)

Vahvuudet

- Väkivaltakokemusten osalta kyselytutkimukset ja rekistereihin perustuva tilastotieto tukevat hyvin toisiaan. Rekisteri- ja kyselytietoa löytyy niin lasten kokemasta väkivallasta kuin rikoskäyttäytymisestäkin.

Heikkoudet ja aukot tiedossa

- Lasten väkivaltakokemuksia selvittävää Lapsiuhritutkimusta ei toteuteta säännöllisesti. Tutkimuksen rahoitus on epävarmaa ja tekijät vaihtuvat. Tampereen yliopisto on toteuttanut lapsiuhritutkimuksen kansallisen lapsistrategian toimenpiteenä ja sen tulokset julkaistaan vuoden 2023 aikana.
- Kodin turvallisuuden kuvaus kasvuympäristönä keskittyy väkivaltakokemuksiin. Sen sijaan tietoa muunlaisesta laiminlyönnistä ja turvattomuudesta kotona on vain vähän saatavissa.
- Lapsilta ei kysytä turvallisuuden tunteen kokemuksista eri ympäristöissä. Turvallisuuden subjektiivinen kokemus ei ole vain uhkien puuttumista, vaan se rakentuu luottamuksessa ympäröiviin ihmisiin.

Palvelut, etuudet ja yhteiskunnan tuki

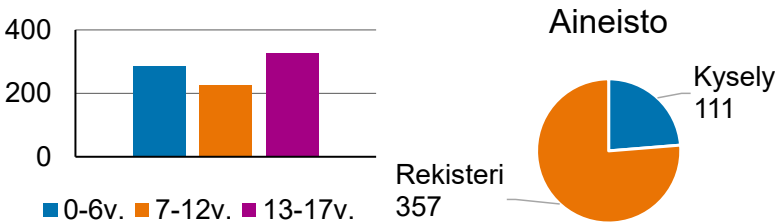
Osa-alueessa kuvattuja **palveluita** ovat erikois- ja perussairaanhoidon palvelut sekä sosiaalipalvelut. Lapsia ja perheitä koskevat sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvat **etuudet** ovat muun muassa lapsiperhe-etuudet, kuntoutustuet sekä vammaisetuudet. **Muuta yhteiskunnan tukea** ovat esimerkiksi nuorten turvatalot, auttavat puhelimet ja etsivä nuorisotyö. (Kuvio 11.)

Kuvio 11

Palveluiden, etuuksien ja yhteiskunnan tuen indikaattorit ikäjakauman ja aineiston mukaan

Palvelut, etuudet, ja yhteiskunnan tuki

Indikaattoreita yht. 467

Suuri osa sosiaali- ja terveyspalveluista on tarkoitettu kaiken ikäisille lapsille tai lapsiperheille, minkä vuoksi osa-alueen indikaattorit kattavat hyvin myös pienet lapset. Tämän osa-alueen indikaattoreita on yhteensä 467. Indikaattorit ovat pääosin rekisteripohjaisia ja ne kuvailevat tasaisesti kaikkia ikäluokkia.

Yhteiskunnalta saatujen palveluiden ja etuuksien jakaminen suojaaviin / hyvinvoinnin indikaattoreihin ja riski / pahoinvointi -indikaattoreihin ei toimi yhtä hyvin, kuin hyvinvoinnin viitemallin muissa osa-alueissa. Mielekkäämpää voisi olla jakaa indikaattorit liikennevalomallin mukaisesti ennaltaehkäiseviin ja universaaleihin, tukeviin ja tilapäisiin sekä korjaaviin.

Keskeisimmät lähteet

- **Erikoissairaanhoidon tilasto** (THL) perustuu vuosittain terveydenhuollon toimintayksiköistä henkilötunnuksella kerättäviin hoitoilmoituksiin.
- **Perusterveydenhuollon tilasto** (THL) sisältää tietoja perusterveydenhuollon toiminnasta Hoitoilmoitusrekisterin tietojen pohjalta.
- **Kelan tilastot** sisältävät keskeiset tiedot maksetuista sosiaaliturvaetuksista.
- **FinLapset**-kyselytutkimus tuottaa tietoa alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveydestä ja hyvinvoinnista sekä palvelukokemuksista. Tutkimuksessa kerätään tietoa 3–6 kuukauden ikäisten sekä 4-vuotiaiden lasten vanhemmilta neljän vuoden välein. Tässä osa-alueessa FinLapset-kyselyn indikaattorit kertovat pienten lasten ja heidän perheidensä käyttämistä palveluista sekä tuen tarpeesta.

Esimerkkejä indikaattoreista

- Huostassa vuoden aikana olleet 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
(Lastensuojelurekisteri, THL)
- Vammaistuen saajat (korotettu ja ylin tuki) / 100 000 vastaavan ikäistä
(Tilasto Kelan vammaisuuksista)
- Poikien puhelimen vastatut yhteydenotot
(Poikien puhelimen vuosiraportti, Väestöliitto)

Vahvuudet

- Tilastot palveluista ja etuuksista ovat ajantasaisia ja tietoa on saatavilla muun muassa sukupuolen, iän ja alueen mukaan.
- Palveluiden, etuuden ja yhteiskunnan tuen indikaattoreiden avulla saadaan tietoa haavoittuvassa asemassa olevista, muun muassa vammaisista lapsista ja toimeentulotukea saavista perheistä

Tiedon heikkoudet ja aukot

- Palveluita kuvaavat indikaattorit eivät kerro pelkästään palveluiden tarpeesta, vaan myös palveluiden saatavuudesta. Esimerkiksi lastensuojeluilmoitusten määrän kasvua ei voida tarkastella vain pahoinvoinnin kasvuna, vaan huomioon pitää ottaa myös muutokset lastensuojeluilmoitusten tekemisen käytännöissä ja ilmoitusherkkyudessa.
- Tietoa ei ole saatavilla haetuista palveluista ja etuuksista, jotka ovat jääneet toteutumatta kokonaan tai osittain.
- Lastensuojelun kokonaiskuvan hahmottamiseksi tietoa tarvitaan lastensuojeluasiakkuuksien ja lastensuojeluilmoitusten lisäksi myös asiakkuuksien taustalla olevista syistä.

Väestöindikaattorit

Hyvinvointitiedon taustalle tarvitaan väestöindikaattoreita kuvaamaan lapsiväestöä ja perheitä Suomessa. Lapsia ja perheitä koskevia väestöindikaattoreita on yhteensä 168. Väestöindikaattorit kattavat kaikki 0–17-vuotiaat, lukuun ottamatta syntyneitä koskevia tietoja sekä muutamaa muuta indikaattoria. (Kuvio 12.)

Kuvio 12

Väestöindikaattorit ikäjakauman ja aineiston mukaan

Väestöindikaattorit

Indikaattoreita yht. 168

Keskeisimmät lähteet

- **Väestötilastoista** (Tilastokeskus) saadaan tietoa muun muassa lasten määrästä iän, kielen tai taustamaan mukaan, syntyneistä lapsista sekä perheistä.
- **Maahanmuuttoviraston tilastot** sisältävät muun muassa oleskelulupien hakemusten ja päätösten määrät ikäryhmittäin ja kansalaisuuden mukaan sekä tietoa alaikäisten karkottamisesta ja maasta poistamisesta.

Esimerkkejä indikaattoreista

- 0–17 v. Lapset yhden vanhemman perheissä, lkm
Perheet, Tilastokeskus
- Yksin tulleiden alaikäisten turvapaikkahakemukset, lkm
Maahanmuuttoviraston tilastot

Vahvuudet

- Suomessa on hyvät ja kattavat väestörekisterit.

Tiedon heikkoudet ja aukot

- Lapselle voidaan väestörekisteriin merkitä vain yksi äidinkieli. Kaksikielisyys ei siis näy tilastoissa.
- Väestöön lasketaan vain ne lapset, joilla on kotikunta. Väestötietoa ei siis ole saatavilla turvapaikanhakijalapsista, alle vuoden oleskeluvallalla Suomessa asuvista lapsista tai paperittomista lapsista.

4. Lapsitiedon katvealueet

Yhtenä toimenpiteen tehtävänä oli kartoittaa lapsia koskevan tiedon katvealueet. Tätä tehtiin työn aikana monella tapaa. Tässä luvussa kerrotaan katvealueiden kartoitustyöstä sekä esiin nousseista keskeisistä havainnoista.

Toukokuussa 2022 järjestettiin työpaja tiedon katvealueista. Työpajaan osallistui lapsia koskevan tiedon kanssa työskenteleviä sekä erilaisten lapsijärjestöjen edustajia. Osallistujia oli 23 eri tahosta, yhteensä noin kolmekymmentä. Työpajassa selvitettiin sitä, minkälaista tietoa osallistujat työssään käyttävät, minkälaisia tiedon puutteita he ovat havainneet sekä minkälaista tietoa haavoittuvassa asemassa olevista lapsiryhmistä kaivataan.

Toimenpide 24 teki yhteistyötä valtiovarainministeriön toteuttaman lapsistrategian toimenpiteen 25 kanssa. Toimenpiteen 25 tavoitteena oli luoda malleja, joiden avulla lapsibudjetoitua ja toteumatietojen seuranta voidaan toteuttaa kunnissa ja hyvinvointialueilla. Toimenpiteen 25 toteuttamassa aluetoimijoille suunnatussa kyselyssä oli mukana myös toimenpiteen 24 kysymyksiä. Kysymykset koskivat havaittuja puutteita lapsia ja nuoria koskevassa tiedossa ja sitä, minkälaista tietoa kaivattaisiin lisää. Kyselyssä vastauksia saatiin neljäkymmentä.

Tietoa tiedon puutteista saatiin myös erilaisten sidosryhmätapaamisten kautta. Toimenpiteen toteuttajat tapasivat muun muassa Saamelaiskäräjien edustajia, osallistui lapsiin kohdistuvan väkivallan tietopohjatyön työryhmän työskentelyyn sekä tapasi erilaisten lapsia koskevien hyvinvointihankkeiden kanssa toimivia tahoja.

Viimeiseksi tiedon katvealueita kartoitettiin indikaattoreiden kokoomisen yhteydessä sekä tiekarttaa laadittaessa.

Tiedon puutteet

Katvealueiden selvitystyössä esille nousi monenlaisia tiedon haasteita. Alla esitetyt havainnot tiedon ongelmista nousivat esiin useista eri lähteistä toimenpiteen aikana.

Ensinnä voidaan todeta, että **tietoa löytyy epätasaisesti erilaisista lapsiryhmistä**. Yli kymmenvuotiaita lapsia koskevaa hyvinvointitietoa on saatavilla melko runsaasti. Vaikka tieto painottuu vaihtelevasti eri hyvinvoinnin osa-alueiden välillä, riittää se silti antamaan monipuolisen kuvan teini-ikäisten hyvinvoinnista.

Kuitenkin mitä pienemmistä lapsista on kyse, sitä vähemmän tietoa on saatavilla. Kognitiivisen kehityksen vuoksi kyselytutkimusten tekeminen alle kouluikäisille lapsille on vaikeaa, vauvaikäisille mahdotonta ([Haanpää, Toikka & af Ursin, 2020](#)). Pieniltä lapsilta ei kerätä lainkaan jatkuvaa subjektiivista hyvinvointitietoa, vaan heidän hyvinvointiaan koskevien kyselyiden kysymykset on kysytty lasten vanhemmilta. Tällöin saadaan tietää vanhempien arvio lapsen hyvinvoinnista, eikä lapsen omaa kokemusta.

Myös vanhemmissa lapsissa on sellaisia lapsiryhmiä, joista subjektiivista hyvinvointitietoa ei saada samalla tavoin kuin muista. Kouluissa tehtyjen kyselytutkimusten ulkopuolelle jäävät sellaiset lapset, joilla on esimerkiksi heikon kielitaidon tai toimintarajoitteiden takia vaikeuksia vastata kysymyksiin. Nämä lapset ovat juuri niitä haavoittuvassa asemassa olevia lapsia, joiden hyvinvoinnista olisi tärkeää saada enemmän tietoa.

Koska kyselyihin vastaaminen on haasteellista, on tarkoin mietittävä, millaista subjektiivista tietoa haavoittuvassa asemassa olevista lapsiryhmistä tarvitaan. On tärkeää saada paikannettua hyvinvoinnin eroja esimerkiksi eri ikäisten tai eri kielisten lapsiryhmien välillä. Toisaalta lapsiryhmien hyvinvoinnin tarpeet voivat olla erilaiset vaikkapa iän, toimintarajoitteiden tai kodin ulkopuolelle sijoituksen vuoksi. Määrän sijasta tulisikin valikoida keskeiset seurattavat indikaattorit, jotka huomioivat myös lasten oman näkemyksen hyvinvoinnista. Perinteisten kyselyiden lisäksi tarvitaan tutkimusmenetelmien kehittämistä. Esimerkiksi kyselylomakkeiden kognitiivisella testauksella voidaan etukäteen varmistaa, että kysymykset ymmärretään tarkoitetulla tavalla.

Toiseksi **tietopohja ei aina kuvaa hyvinvoinnin keskeisiä ilmiöitä**. Hyvinvointitiedon tuotanto on melko vakiintunutta ja toisaalta tiedon tuotanto on myös jossain määrin hidasta. Tästä syystä indikaattorit reagoivat hitaasti nykymaailman nopeisiin muutoksiin. Muutokset edellyttäisivät paikoin myös lakimuutoksia eivätkä ne tapahdu nopeasti. Esimerkiksi perheet ovat monimuotoistuneet, mutta erilaiset perhetilanteet eivät tule tilastoissa näkyviin ([Keski-Petäjä 2019](#); [Keski-Petäjä & Pietiläinen 2020](#), [Lipasti & Pietiläinen 2020](#)). Myös esimerkiksi vuoroasumisesta tai etävanhemman asumisesta ja elinoloista kaivataan lisää tietoa ([Hanifi & Nieminen 2022](#), [Okkonen 2022b](#)).

Erityisesti digitaalisen murroksen aiheuttama muutos lähes kaikkiin hyvinvoinnin osa-alueisiin ei näy hyvinvoinnin indikaattoreissa. Tällä hetkellä verkkoon, sosiaaliseen mediaan tai ruutuaikaan liittyvät indikaattorit keskittyvät vapaa-aikaan. Digitaaliset laitteet ovat kuitenkin lasten käytössä jo varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Lisää tietoa kaivattaisiin muun muassa sosiaalisten suhteiden ylläpidosta verkossa. Lasten ja nuorten tapa olla verkossa eroaa aikuisten tavoista. Tärkeää olisikin ottaa lapset ja nuoret mukaan miettimään, minkälaisia hyvinvoinnin ja pahoinvoinnin vaikutuksia digitaalisella maailmalla on.

Ilmiöiden tulkintaan vaikuttaa myös se, että tietojen yhdisteleminen on vaikeaa. Lasten pahoinvoinnin kasautumisesta on oltu huolissaan jo pitkään ([Autio, Eräranta & Myllyniemi 2008](#)). Olemassa olevat indikaattorit eivät kuitenkaan valota sitä, keille ongelmat kasaantuvat tai minkälaisia kyseiset ongelmat ovat. Toimenpiteen aikana esiin nousivat muun muassa tietotarpeet lapsista, joilla on useita palveluasiakkuuksia sosiaali- ja terveydenhoidossa sekä pahoinvoinnin riskitekijöiden kasaantumisesta.

Kolmas isompi tiedonpuutteen kokonaisuus oli **puutteet tiedon taustamuuttujissa**. Tiedoissa saatavilla olevat taustamuuttujat olivat hyvin vaihtelevia. Taustamuuttujatietoja toivottiin niin lapsista itsestään (esimerkiksi kielitiedot, ulkomaalaistausta, toimintarajoitteet) kuin lapsen vanhemmista (koulutustausta, sosioekonominen asema).

Lasten hyvinvoinnin indikaattoreissa on valtaosassa jonkinlainen alueuokitus. Mutta tähänkin taustatietoon liittyy haasteita. Haasteet ovat erilaisia suurissa kaupungeissa ja pienissä kunnissa. Suurissa kaupungeissa saatetaan tarvita tieto postinumeroaluettakin pienemmältä alueelta, kun taas pienimmissä kunnissa tieto jää osittain saamatta pienten vastaajamäärien vuoksi.

Osa lapsia koskevan hyvinvointitiedon tuottajista toivoi mahdollisuutta **kyselytutkimusten ja rekisteritiedon yhdistämiseen**. Tämä mahdollistaisi laajempien taustamuuttujatietojen yhdistämisen hyvinvoinnin kokemustietoon.

Keskeinen lapsia koskevan hyvinvointitiedon ongelma on **tiedon käytettävyys**. Toimenpiteen alkuasetelmissa oli jo tiedossa se, että tietoa on paljon, mutta se on hajallaan. Eri tietoportaaaleista ja lähteistä löytyvät indikaattorit ovat saatavilla erilaisilla taustamuuttujilla ja aluetiedoilla, joka vaikeuttaa vertailua. Hajanaisuuden lisäksi tiedon käytöstä kerrottiin muitakin haasteita.

Useammassa yhteydessä aluetoimijat kertoivat aluevertailun hankaluu-
desta. Alueet valitsevat itse omat seurantaindikaattorinsa, joten esimer-
kiksi kuntien on vaikeaa tehdä keskinäistä vertailua. Lisäksi kunnilla ja
hyvinvointialueilla on erilaiset indikaattorit käytössä, minkä pelättiin
vaikeuttavan yhteistä tiedonkeruuta ja vertailua tulevaisuudessa. Aluetoi-
mijat toivoivatkin yhteisesti sovittuja indikaattoreita hyvinvointitiedon
seuraamiseen, myös vertailtaville kustannustiedoille olisi käyttöä.

Tietoa toivottaisiin eri asiayhteyksissä tuotettavan nykyistä huomattavasti
nopeammin, näin on myös lapsitiedon kohdalla. Palveluiden käytöstä
saatava tieto on nopeampaa tuottaa, mutta toimenpiteiden vaikuttavuus-
desta saadaan tietoa viiveellä. Tämä koskee varsinkin subjektiivista hyvin-
vointitietoa. Kyselytietojen analysointi ja raportointi vievät aikaa.

Viimeisenä voidaan mainita **hyvinvoinnin tulkintaan liittyvät kysy-
mykset**. Varsinkin keskeisiksi nostetut lapsia koskevat indikaattorit
mittaavat usein pahoinvointia. Hyvinvoinnista, kuten pärjäävyydestä ja
osallisuudesta, kertovaa tietoa kaivattiin enemmän.

Myös lasten näkökulman puute hyvinvointitiedossa nähtiin ongelmana.
Lasten hyvinvointitutkimusten pohjana ovat aiemmat aikuisille tehdyt
hyvinvointitutkimukset. Lasten hyvinvointia ei voida kuitenkaan täysin
ymmärtää pelkästään aikuisten luomilla mittareilla. Lasten oma näkemys
hyvinvoinnille tärkeistä seikoista on hyvin puutteellinen. Varsinkin
pienten lasten elämää on vaikea tavoittaa aikuisten mittareilla. Esimer-
kiksi leikkiä tai hoivaa ei olemassa olevalla tiedolla mitata. Osallisuuden
näkökulmasta lapsilla tulisi olla oikeus tulla kuulluksi niin hyvinvoinnin
mittareita valitessa kuin hyvinvointitietoa tuotettaessa.

Haavoittuvassa asemassa olevia lapsia koskeva tieto on erittäin puutteellista

Toimenpiteessä kiinnitettiin erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa
olevia lapsia koskevaan tietoon. Jo aiemmassa indikaattorityössä on tältä
osin tiedon todettu olevan hyvin puutteellista. Haavoittuvassa asemassa
olevilla lapsilla on suurempi riski pahoinvointitekijöiden kasaantumiseen,
joten riittävän tiedon saaminen on erittäin tärkeää.

Puutteet haavoittuvassa asemassa olevia lapsia koskevassa tiedossa voidaan
jakaa kahteen pääluokkaan. Ensinnäkin kaikista lapsiryhmistä ei ole lain-
kaan lukumäärätietoa, tai tietoa päivitetään hyvin harvoin. Toiseksi
haavoittuvassa asemassa olevien lasten hyvinvoinnista ei ole saatavilla
jatkovaa tietoa.

Pääasiassa haavoittuvassa asemassa olevien lasten näkyminen nyt kerätyissä indikaattoreissa tarkoittaa tiettyjen ryhmien määrän ilmoittamista. Kyselytutkimuksissa saatetaan kysyä syntyperää tai toimintarajoitteita. Rekistereissä tarkastellaan kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrää tai vammaispalveluita saavien lasten määrää. Vammaisetuudet, lastensuojelupalvelut tai turvapaikkapäätökset antavat kuitenkin vain hyvin suurpiirteisen kuvan tietyistä erityistä suojelua tarvitsevista lapsiryhmistä. Kuten aiemmin todettiin, palveluihin ja muuhun yhteiskunnan tukeen vaikuttaa tuen tarpeen lisäksi myös esimerkiksi tuen saavutettavuus. Sidosryhmätapaamisissa nousi esille tarve saada tietoa myös hylätyistä etuus- tai palveluhakemuksista.

Erilaisten haavoittuvassa asemassa olevien lapsiryhmien kokoa on siis vaikea arvioida nykyisellä tiedolla. Tiedon puutteet voivat johtua esimerkiksi tietolainsäädännöstä. Näin on esimerkiksi saamelais- ja romani-lasten määrän kohdalla, sillä laki kieltää tietojen keräämisen etnisen taustan perusteella. Toisista erityisen haavoittuvassa asemassa olevista lapsiryhmistä saattaa olla merkintöjä rekistereissä, mutta niitä ei koosteta tilastoiksi asti. Tällaisia ryhmiä ovat muun muassa vankien lapset, vanhemman menettäneet lapset tai sijoituspaikastaan luvatta poistuneet lapset.

Toinen keskeinen puute haavoittuvassa asemassa olevia lapsia koskevassa tiedossa on taustamuuttujittain eritellyn hyvinvointitiedon puute. Esimerkiksi vammaisten lasten arjesta ei ole juurikaan tietoa. Haavoittuvassa asemassa olevien lasten hyvinvoinnin kokemuksia kuvaavia jatkuvia indikaattoreita ole juuri lainkaan. Usein heidän hyvinvointiaan tutkitaan yksittäisissä selvityksissä. Muutoksia hyvinvoinnissa ei voida havainnoida, koska indikaattorit eivät muodosta ajallista jatkumoa.

Lisää haastetta tarkasteluun tuo se, että haavoittuvassa asemassa olevat lapsiryhmät ovat usein varsin heterogeenisiä. Ryhmän sisäiset erot voivat tehdä hyvinvoinnin mittaamisen haastavaksi. Esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten perheiden sosioekonominen asema vaihtelee suuresti taustamaan mukaan. Tiedon tarpeet saattavat olla ryhmän sisällä myös hyvin erilaisia, mutta mitä pienemmistä ryhmistä on kyse, sitä hankalampaa tiedon saanti on.

Ongelmaa haavoittuvassa asemassa olevien lasten hyvinvointitiedosta on vaikea ratkaista täysin. Aiemmin tässä luvussa kuvattiin myös kyselytutkimuksiin liittyviä haasteita. Laadukkaan tiedon tulee olla luotettavaa. Kyselytutkimuksessa tulee olla tarpeeksi laaja vastaajamäärä sekä varmuus siitä, että vastaajat ovat ymmärtäneet kysymykset oikein. Lisäksi tietosuojakysymykset tulee ottaa huomioon. Hyvin pienistä vastaajamääristä ei voida julkaista tietoa.

5. Lapsitiedon tietopohjan nykytilan haasteet

Edellä on kuvattu lasten hyvinvointia kuvaavan tietopohjan nykytilaa. Selvitystyö on tuonut esille monia tietopohjan nykytilaa koskevia haasteita. Tietopohjan haasteet voi tiivistää kahdeksaan eri teemaan.

Ensimmäinen näistä liittyy tietopohjan laajuuteen. Kun lasten hyvinvointia kuvaavia indikaattoreita on yli 2 400, voidaan todeta, että lapsia koskevaa tietoa on valtavasti. Samalla voidaan todeta, että **vaikka tietoa on paljon, se on hyvin hajallaan**. Tiedon hajanaisuus taas heijastuu tiedon käytettävyyteen. Hajallaan olevaa tietoa on hankalaa käyttää ja kokonaiskuvaa lasten hyvinvoinnin tilasta on vaikea luoda.

Lapsia koskeva tieto on hajallaan, koska tiedontuottajia on hyvin monia. Tiedontuottajista keskeisimpiä ovat THL, Tilastokeskus, yliopistot ja Kela, mutta näiden lisäksi tiedontuottajia ovat niin tutkimuslaitokset, yliopistot kuin valtion ja kuntien hallinto. Kun tiedontuottajia on hyvin monia, tiedon eri osa-alueet ovat saavutettavissa eri toimijoiden verkkosivuilla ja julkaisuissa. Tämä on tiedon käyttäjän näkökulmasta hankalaa, sillä oikean tiedon löytäminen vaatii osaamista ja tietämystä eri tiedontuottajista.

Toinen havainto on, että vaikka tietoa on paljon, tietopohjassa on selkeitä tietoaukkoja. Tiedon puutteet liittyvät selkeästi tiettyihin lapsiryhmiin kuten maahanmuuttajataustaisiin lapsiin, vammaisiin lapsiin, alle kouluikäisiin lapsiin sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin. Tämä on valitettavaa jo siksi, että tietoa kaivattaisiin erityisesti näistä erityisen haavoittuvassa asemassa olevista lapsista niin heidän lapsen oikeuksien toteutumisen seurannan kuin myös palvelutarpeiden tunnistamisen ja kohdentumisen näkökulmasta.

Kolmas huomio liittyy tiedontuotannon koordinointiin. On selvää, ettei lapsia koskevaa tiedontuotantoa koordinoi Suomessa mikään taho. Koordinoinnin puute heijastuu monin tavoin tietopohjan tilaan. Yhtäältä koordinoinnin puute johtaa tiedon puutteisiin, kun mikään taho ei vastaa tai mikään taho ei huolehdi tiettyihin tietotarpeisiin vastaamisesta. Toisaalta koordinoinnin puute johtaa tiedon päällekkäisyyteen. Eri kyseletutkimuksissa selvitetään samoja asioita – hieman eri sanoin – ja näin ollen aiheutetaan turhaa vastaajarasitusta. Työn pitkäjänteisyyden vuoksi koordinoitityöhön tulisi turvata riittävät resurssit.

Neljänneksi voidaan todeta, että tiedontuottajat tekevät vain rajatusti yhteistyötä. Yhteistyön puute johtaa siihen, että osin tiedontuottajat kilpailevat samoista tietolähteresursseista. Tämä koskee erityisesti kouluja ja koulussa tehtäviä tiedonkeruita. Koulujen kerrotaan kokevan eri kyselyiden ja muiden tutkimusten teon jossain määrin koulun arkea rasittavina, koska tutkimuksiin liittyy aina vanhempien informointi sekä tietosuojasta ja lupakäytännöistä huolehtiminen.

Viides havainto liittyy tiedon jatkuvuuteen. **Useinkaan tiedon jatkuvuutta ei ole turvattu**, vaan tiedon jatkuvuus riippuu kulloisestakin resurssitilanteesta. Suomessa ei tällä hetkellä ole kovin montaa rahoituksella turvattua, jatkuvaa lasten hyvinvoinnin tilaa seuraavaa subjektiivista mittaria.

Kuudentena lapsitiedon tietopohjaa kuvaava olennaisena asiana tulee nostaa esille **tiedon heikko yhdisteltävyys**. Koska tieto on hajallaan eri paikoissa, on eri tietolähteiden yhdistäminen vaikeaa. Kun yhdellä tiedontuottajalla on hyvinvoinnin kokemista mittaavia muuttujia ja toisella tiedon käytön mahdollisuuksia laajentavia taustamuuttujia, mutta näitä tietoja ei tuoda yhteen, rajataan tiedon käyttömahdollisuuksia.

Aluetason tietotarpeisiin ei myöskään pystytä tällä hetkellä riittävästi vastaamaan. Alueatasolle olisi tarvetta seurata niin lasten hyvinvoinnin kehittymistä, palveluiden käyttöä kuin resursseja ja kustannuksia. Näiltä osin kaivattaisiin vertailutietoa alueatasolla, jotta omaan viiteryhmän sisällä pystyttäisiin paremmin tunnistamaan hyviä käytäntöjä ja siirtämään kokemustietoa näistä osin alueita toisille.

Näiden edellä esitettyjen tietopohjan tilaa kuvaavien tekijöiden rinnalle on syytä nostaa vielä yksi asia. Suomessa **kerätään neuvoloissa ja kouluterveydenhoidossa paljon lasten hyvinvoinnista kertovaa tietoa. Tätä tietoa käytetään terveydenhuollossa lasten hyvinvoinnin seurannassa. Tietoa ei kuitenkaan hyödynnetä kansallisella tasolla luomaan kokonaiskuvaa lasten hyvinvoinnin tilasta.** Tämän tiedon hyödynnettävyyttä tutkimuskäyttöön on selvitetty aiemmin THL:n toimesta (mm. [THL 2022](#), [KTL 2008](#)), mutta kokonaiskuvaa asiasta olisi syytä tarkentaa. Neuvoloissa ja kouluterveydenhuollossa kerätty tieto on käyttämätön tietoresurssi, jonka käyttöön saaminen parantaisi selvästi tietopohjan tilaa.

Osa näistä edellä mainituista tietopohjan tilaa kuvaavista seikoista on tuotu esille jo aiemmin esimerkiksi [Lasten hyvinvoinnin kansalliset indikaattorit](#) -raportissa (2011). Moni tuolloin esille nostetuista asioista on kuitenkin jäänyt vaille varsinaisia kehittämistoimenpiteitä.

Lapsia koskevalle tiedolle on paljon käyttöä. Lasten hyvinvoinnin seuranta on tärkeää, sillä lapsuuden kokemusympäristö heijastuu pitkälle aikuisuuteen. Lapsiin myös laitetaan paljon resursseja koulutuksen ja terveydenhuollon kautta. Tietopohjan kehittäminen onkin ensiarvoisen tärkeää ja työhön tulisi jatkossa panostaa.

6. Lapsitiedon tietopohjan kehittämisen toimenpide-ehdotukset

Toimenpiteen 24 toteutus – tietopohjan kokonaiskuvaus, katvealueiden kartoitus ja tietoportaalien sivuston hahmotteleminen – on nostanut esiin selkeitä kehittämistarpeita. Lapsia koskevan tiedon tietopohjan tilaa voitaisiin parantaa tietyillä seuraavassa kuvatuilla toimenpiteillä.

Lapsia koskevan tiedon tuotanto tarvitsee koordinointia. Suomessa tulisi olla taho, joka säännöllisesti seuraisi lapsia koskevan tietopohjan tilaa. Koordinoijan rooliin tulisi kuulua myös tietopohjan kehittämisestä huolehtiminen, siis aiempaa paremmasta tiedon katvealueiden kattamisesta ja tietotarpeisiin vastaamisesta. Tämä tapahtuisi tiiviissä yhteistyössä eri tiedontuottajien kanssa nimetyssä yhteistyöryhmässä. Koordinoijalla olisi yhdessä yhteistyöryhmän kanssa vastuullaan luoda päivitettyä kokonaiskuvausta lapsitiedon tietopohjan tilasta sekä suunnitella ja tehdä ehdotuksia millä tavoin tietopohjaa tulisi kehittää.

Tiedon koordinoinnin tavoitteena tulisi olla myös **aiempaa tiiviimmän yhteistyön selvittäminen kyselytutkimusten tiedonkeruiden osalta.** Pystyttäisiinkö tiedontarpeet tiivistämään nykyistä 15 kyselytutkimusta tiiviimmäksi kokonaisuudeksi? Näistä 15 kyselytutkimuksesta kahdeksan on vain lapsia ja/tai nuoria koskevia. Tarkastelemalla kyselyiden tietosisällöt kokonaisuutena, voitaisiin todennäköisesti säästää resursseja tiedonkeruusta. Samalla vältettäisiin päällekkäisen tiedon kerääminen, vähennettäisiin vastaajarasitusta ja minimoitaisiin kilpailua tietolähteresursseista. Tämän tyyppinen työ vapauttaisi resursseja tiedon analysointiin ja hyödyntämiseen sekä tiivistäisi eri aihealueiden asiantuntijoiden yhteistyötä.

Niin ikään **tulisi kartoittaa toisiokäytössä hyödyntämättömän tiedon käytön mahdollisuudet ja esteet.** Hyödyntämättömällä tiedolla tarkoitetaan tässä tärkeimpiä mahdollisia toisiokäytön tietolähteitä eli neuvoloissa ja kouluterveydenhuollossa kerättyä tietoa. Tämä tieto on kerätty ensisijaisesti lasten terveyden seuraamiseen ja terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön. On kuitenkin mahdollista, että ainakin osaa tästä tiedosta voitaisiin hyödyntää myös lasten hyvinvoinnin seurannassa ja tuottaa siitä luotettavia seurantaindikaattoreita. Tieto olisi sillä tavoin

luotettavaa, että sitä keräisivät ammattilaiset ja riittävällä ohjeistuksella voitaisiin varmistaa tiedon rekisteröinnin yhdenmukaisuus.

Neuvoloissa ja kouluterveydenhuollossa kerätty tieto olisi siksi arvokasta, että lähtökohtaisesti tietoa kerätään koko ikäluokkaa koskien. Tällöin myös haavoittuvassa asemassa olevien lasten hyvinvoinnin tilaa pystyttäisiin paremmin seuraamaan tietosuoja huomioiden. Tiedon käyttäminen säästäisi resursseja tiedonhankinnasta toisaalla, kun erillisiä tiedonkeruita ei tarvitsisi välttämättä toteuttaa siinä määrin kuin nyt. Tällainen kartoitustyö sopisi tehtäväksi tiedon koordinoinnin yhteistyöryhmän toimesta.

Tietopohjan kokonaisuuden kehittämisen kannalta kaikkein olennaisinta olisi koota lapsia koskeva tieto mahdollisimman kattavasti samaan tietovarantoon ja luoda lapsitiedon tietovaranto. Mikäli kaikki tieto tuotaisiin samaan tietovarantoon, tiedon käytön mahdollisuudet paranisivat selvästi. Tietovaranto sisältäisi lähtökohtaisesti kattavasti taustatietoja, mikä tarkoittaisi myös mahdollisuutta aiempaa tarkempaan lasten hyvinvointia koskevaan analyysiin rekisteritietoja ja kyselytutkimuksia yhdistämällä. Tietoa saataisiin nykyistä paremmin esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien lasten tilanteesta tai perheiden sosioekonomisen aseman vaikutuksesta lapsuuden kasvuympäristöön. Tietovaranto laajentaisi selvästi datan käytön mahdollisuuksia tutkimus- ja selvitystyössä.

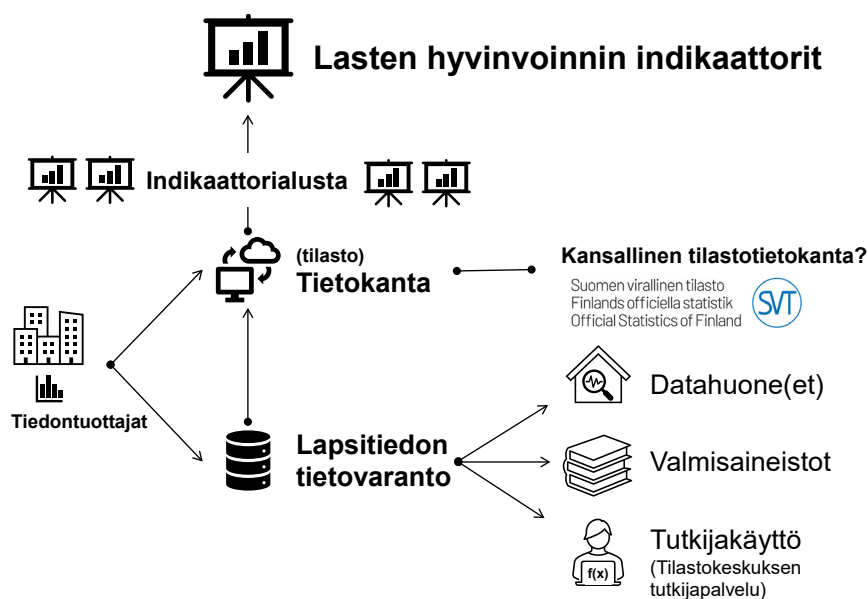
Tietovarannon rakentaminen parantaisi myös aluetason tietojen tuottamista lasten hyvinvoinnista, kun aluetieto löytyisi kattavasti taustamuuttujana. **Rekisteritietojen osalta tulisi pyrkiä yhtenäistämään keskeisten hyvinvoinnin mittarien määrittely ja mittaamistavat.** Tämä tukisi alueita niin kunta- kuin hyvinvointialueetasolla lasten hyvinvoinnin seurannassa, resurssien kohdentamisessa ja hyvien käytäntöjen käyttöönotossa. Yhteisten mittareiden tarpeellisuus on tuotu esille myös lapsibudjetointia käsittelevässä selvityshenkilöiden raportissa ([VM 2022](#)). Myös kuntien ja hyvinvointialueiden kustannustietojen käyttöä tulisi kehittää yhdessä alueiden kanssa. Tietoa lapsi- ja perhepalveluiden kustannuksista on tällä hetkellä hyvin rajoitetusti saatavilla.

Olennaista on tietenkin tiedon helppo käytettävyys. Näin ollen **ehdotuksena on rakentaa lasten hyvinvoinnin indikaattoreiden tietoportaaali kytköksissä tietovarantoon.** Tietoportaalien yksi hankauspiste on tiedon päivittäminen, jota usein joudutaan tekemään manuaalisena työnä. Manuaaliseen päivitykseen nojaava tietoportaaali ei lähtökohtaisesti ole kestävä ratkaisu, sillä se usein kaatuu resurssipulaan ja hiipuu itsestään. Tietovarantoon kytkettyyn tietoportaaliin pystytään sen sijaan tekemään automaattinen päivitys, jossa tietokanta päivittyisi sitä mukaa kun tietovarantoon viedään päivitettyä tietoa.

Seuraavassa on selvitetty teknistä ratkaisua alla olevan kuvion 13 avulla. Ideaalitilanne olisi eri tiedontuottajien lapsia koskevan aineiston saaminen yhteiseen tietovarantoon. Tietovarannon varaan voitaisiin rakentaa lapsitiedon tietokanta. Tietokanta kytkeytyisi indikaattorialustapalveluun, jonka avulla pystyttäisiin julkaisemaan verkkosivuilla lapsia koskevan tiedon tietoportaa (Lasten hyvinvointi-indikaattorit).

Kuvio 13

Hahmotelma lapsitiedon tietovarannosta ja lapsitiedon indikaattorisivuston kokonaisuudesta

Tietoportaa liin voitaisiin tuoda mukaan myös laadullisia aineistoja ja yksittäisiä selvityksiä linkittämällä. Tämä vahvistaisi lapsia koskevan tiedon tietopohjaa entisestään ja esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevia lapsia koskeva tieto olisi helpommin löydettävissä.

Mikäli lapsitiedon tietovarannon paikaksi tulisi Tilastokeskus, lapsitiedon tietovarannosta voitaisiin muodostaa myös valmisaineistoja tutkimus- ja selvityshankkeiden käyttöön. Tietovaranto mahdollistaisi aineistojen käytön aikaisempaa paremmin poliittisen päätöksenteon tueksi ja tutkijoiden käyttöön räätälöityjen tutkimusaineistojen avulla.

Kaiken kaikkiaan tietopohjan kehittäminen on kokonaisuus, jossa liikelle tulisi lähtä koordinoijatahon nimeämisestä edeten yhteistyöryhmän perustamiseen. Lapsitiedon tietopohjan kehittäminen vaatii onnistuakseen laajaa asiantuntija-, tutkimuslaitos-, ministeriö- ja virasto-yhteistyötä. Tietopohjan kehittämisen ytimessä on nimenomaan hyvä ja innovatiivinen yhteistyö eri tiedontuottajien välillä, jotta päästään toimivaan lopputulokseen.

7. Indikaattorisivusto

Toimenpiteen 24 yksi tehtävistä oli hahmotella lapsia koskevan tiedon tietoportaalaa, sen toteutustapaa, sisältöä ja toteutusaikataulua. Käytännössä tämä tarkoitti sen pohtimista, minne ja millaisin teknisin ratkaisu-in lasten hyvinvointietoa kokoava indikaattorisivusto rakennettaisiin. Kun pohdittiin eri vaihtoehtoja sivuston toteutuspaikaksi, toimenpiteen ohjauksen, toteuttajien ja myös Tilastokeskuksen verkkosivujen uudistuksesta vastaavien näkemys oli, että Tilastokeskuksen verkkopalvelukokonaisuus olisi luonteva paikka lapsia koskevan tiedon indikaattorisivustolle.

Lapsistrategian toimenpiteen 24 toteutus ja Tilastokeskuksen verkko-uudistuksen indikaattorisivuston suunnittelu ajoittuivat samaan aikaan. Tilastokeskus on uudistamassa verkkosivujaan. Yksi syksyn 2022 työlistalla olevista asioista oli indikaattoreiden tuottamiseen ja esittämiseen tarkoitettun sivukokonaisuuden suunnittelu.

Töiden yhdistämisellä oli verkkosivujen uudistustyötä ja lapsistrategian toimenpidetyötä molempia sekä hyödyttäviä että rajaavia vaikutuksia. Lapsitietoa koskevan indikaattorisivuston ja Tilastokeskuksen indikaattorisivuston suunnittelutyö yhdistettiin siten, että lapsistrategian toimenpiteessä kartoitettuja indikaattorikokonaisuuksia pystyttiin hyödyntämään pilottiesimerkkeinä käyttöliittymäsuunnittelussa. Valmiiden indikaattorikokonaisuuksien avulla User experience -asiantuntijan työ helpottui, sillä sisältökokonaisuutta pystyttiin käyttämään suunnittelutyössä apuna hahmottamaan, millaiset sisältökokonaisuudet olisivat loppukäyttäjien näkökulmasta helposti löydettäviä, helposti lähestyttäviä sekä kiinnostavia ja tarpeellisia.

Indikaattoripalvelun käyttöliittymien sekä näiden taustalla olevien teknisten ratkaisujen suunnittelussa lähtökohtana oli toteutuskelpoisuus. Tämän vuoksi suunnitelmat pohjautuvat käytössä oleviin avoimiin tietokantarajapintoihin. Ilman selvää yhteyttä tiettyyn sivustoon ja sen reunaehtoihin, sivuston käyttöliittymäsuunnittelu voisi jäädä irralliseksi eikä sen toteuttamiskelpoisuutta voitaisi varmistaa. Tavoitteena oli, että tuotettu käyttöliittymäsuunnitelma on realistinen ja käyttökelpoinen toteuttaa.

Tilastokeskuksen sivuston omat rajaukset määrittävät sivuston toiminnallisuuksia ja graafista ilmettä. Niinpä pilottivaiheen suunnittelun lähtökohtana olivat ensisijaisesti Tilastokeskuksen tuottamat lapsia koskevat

tietokantapohjaiset tunnusluvut. Toteutuksen lähtökohtana on tietosisällön tietokantapohjaisuus ja rajapintojen hyödyntämismahdollisuus, mikä mahdollistaa tietosisällön päivitysprosessin automatisoinnin. Automaattinen tietosisällön päivitys avointen rajapintojen kautta varmistaisi sivuston ylläpidon jatkuvuuden, sillä manuaalinen päivitys kaatuu usein resurssipuutteisiin. Lähtökohtaisesti sivustolla ei siis tuoda esimerkiksi Excel-muotoista tietoa. Muiden kuin Tilastokeskuksen tuottamien lasten hyvinvoinnin indikaattoreiden sisällyttäminen edellyttäisi yhteisten tietokanta- ja rajapintapohjaisten ratkaisujen käyttämistä.

Yksityiskohtaiset määritykset rajapintojen käytöstä sekä vaatimukset niiden kautta tarjottavalle tiedolle tulee työstää erillisenä jatkotyönä. Muiden tiedontuottajaorganisaatioiden tietojen tuominen sivustolle ratkaistaisiin myöhemmin, jos lapsia koskevan tiedon indikaattorisivuston rakentamista halutaan jatkaa. Työ vaatii kuitenkin lisäpanostuksia. Tarkkaa aikataulua palvelulle, joka kattaisi kaikki lasten hyvinvoinnin keskeiset indikaattorit, ei pystytty vielä tuottamaan, sillä se edellyttäisi tietojen yhdenmukaistamista ja yhteisten rajapintakäytäntöjen toteuttamista.

Kuviossa 14 on esitetty hahmotelmaa millaiselta lapsia koskevan tiedon indikaattorisivuston sivumalli voisi näyttää ja miten se rakentuisi. Esimerkiksi on otettu lasten asumista kuvaavia indikaattoreita. Tulee muistaa, että kyseessä on pilottivaiheen käyttöliittymähahmotelmaa ja työ on vielä hyvin alkuvaiheessa. Toimenpiteen 24 tavoitteiden osalta on pystytty kuitenkin jo miettimään teknisiä ratkaisuja tietojen esittämisen osalta.

Alustava hahmotelma indikaattorisivuston pilotista lähtee siitä, että tiedon osa-alueittain näytetään 20–30 tärkeintä indikaattoria. Näkymä voi sisältää tunnuslukuja, graafeja ja/tai taulukoita. Pilottiin voidaan valita ne Tilastokeskuksen tunnusluvut, jotka ovat käytettävissä valmiiden tietokantataulukoiden kautta. Tietokantataulukoihin voidaan sisällyttää suuri määrä eri indikaattoreita eri taustamuuttujilla. Tavoitteena on, että tietoa olisi portaalissa löydettävissä monella tasolla. Käyttäjä voi tarkastella vain tärkeimpiä tunnuslukuja, mutta tarvittaessa löytää helposti tarkempaa tietoa taustamuuttujittain. Näkymäsuunnittelu on vielä ideatasolla.

Hahmotelma indikaattorisivuston näkymästä.

Tiedot

Kuviot

Taulukot

Tilastot

Lasten hyvinvointi

Lasten asumisväljyys

Avainluvut

Ahtaasti asuvat lapsiperheet

7,2%

2019

Lasten asumisväljyys

Lapsiperheiden käytössä oleva asuinpinta-ala

118m²

2019

Lasten asumisväljyys

Kokoelmat:

Lasten asuminen

Kuviot

Väljästi asuvat lapsiasuntokunnat

Vuosi	Väljästi asuminen, > 1 huone, %	Väljästi asuminen, > 2 huonetta, %
2010	46	24
2011	48	22
2012	49	21
2013	48	22
2014	47	23
2015	45	25
2016	43	27
2017	42	28
2018	43	27
2019	44	26
2020	43	27

Lähde: Tilastokeskus, Elinolotilasto

8. Yhteenveto

Tässä raportissa on esitetty lapsistrategian toimenpiteen 24 keskeiset tulokset. Lasten hyvinvointia kuvaavia indikaattoreita löydettiin yli 2 400. Tiedon suuresta määrästä huolimatta lapsia koskevan tiedon tietopohjassa on aukkoja. Nämä aukkopaikat koskevat varsinkin haavoittuvassa asemassa olevia lapsia sekä alle kouluikäisiä lapsia. Toimenpiteessä tehtiin seuraavat toimenpide-ehdotukset lapsia koskevan tiedon tietopohjan kehittämiseksi:

- Lapsia koskevan tiedon tuotantoa tulisi koordinoida
- Aiempaa tiiviimmän yhteistyön käynnistäminen kyselytutkimusten tiedonkeruiden osalta
- Toisiokäytössä hyödyntämättömän tiedon käytön mahdollisuuksien ja esteiden kartoittaminen
- Rekisteritietojen osalta tulisi pyrkiä aluetasolla yhtenäistämään keskeisten hyvinvoinnin mittarien määrittely ja mittaamistavat
- Lapsitiedon tietovarannon luominen
- Tietovarantoon kytkettyvän lasten hyvinvoinnin indikaattoreiden tietoportaalien rakentaminen

Tiedon aukkokohtia ja kehittämistarpeita on nostettu esiin jo aiemminkin eri yhteyksissä. Lapsia koskevan tiedon kehittämiseksi on toteutettu erilaisia yksittäisiä hankkeita. Monella toimijalla on toiveita ja tavoitteita tiedon kehittämiseksi. Lapsia koskeva hyvinvointitieto on kuitenkin sekä aihealueen sisällön, että tiedon tuottamisen näkökulmasta erittäin laaja kokonaisuus. Yksittäisillä hankkeilla ei saada kokonaisvaltaista muutosta aikaan, vaan tarvitaan eri toimijoiden välistä tiivistä yhteistyötä tavoitteiden saavuttamiseksi. Ensimmäiseksi tulisikin saada lapsia koskevan tiedon asiantuntijat yhteen yhteisten tavoitteiden ja toimenpiteiden asettamiseksi.

Mukaan ottaminen ja yhteistyö tulee ulottaa myös lapsiin. Tällä hetkellä lapsia koskeva hyvinvointitieto ottaa puutteellisesti huomioon lasten näkökulman omasta hyvinvoinnistaan. Lisäksi kaikki lapset eivät pääse kertomaan kyselyissä omasta hyvinvoinnistaan. Lapsen oikeus tulla kuulluksi tulisi toteutua myös lapsia koskevassa tiedossa.

Kirjallisuus

- Autio, M., Eräranta, K. & Myllyniemi S. (2008) [Polarisoituva nuoruus? Nuorten elinolot-vuosikirja](#). Hakapaino Oy. Helsinki.
- Haanpää, L., Toikka, E. & af Ursin, P. (2020) [Alakouluikäisten lasten moniulotteinen elämäntyytyväisyys Suomessa](#). Yhteiskuntapolitiikka 85.
- Hanifi, R. & Nieminen, T. (2022) [Kaksi kotia 110 000 lapsella – joka kolmas asuu yhtä paljon molemmissa](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus
- Junttila, N. (2010) [Social competence and loneliness during the school years - Issues in assessment, interrelations and intergenerational transmission](#). Annales Universitatis Turkuensis B 325.
- Keski-Petäjä, M. (2019) [Tilastoja naisista, miehistä ja heteropareista? – Miksi moninaisuus jää virallisissa tilastoissa usein piiloon](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Keski-Petäjä & Pietiläinen (2020) [Miltä lasten Suomi näyttää tilastoissa? – Lasten määrä ja osuus väestössä historiallisen pieni](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus
- KTL (2008) Mäki, P & Laatikainen, T & Koponen P & Hakulinen-Viitanen T & LATE-työryhmä: [Lasten ja nuorten terveysseurannan kehittäminen](#). Kansanterveyslaitoksen julkaisuja B 28/2008.
- Lahtela, J. (2022a) [Joka viides poika lukee heikosti – ero tyttöihin Suomessa OECD-maiden suurin](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus
- Lahtela, J. (2022b) [Valtaosa tytöistä harrastaa liikuntaa urheiluseurassa jossain vaiheessa lapsuutta – haavoittuvassa asemassa olevat vähiten](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus
- Lahtela, J. (2022c) [Lasten hyvinvoinnin mittaaminen ei ole yksinkertainen tehtävä](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus
- Lipasti & Pietiläinen (2020) [Sateenkaariperheiden määrä kasvaa – osa perheistä jää tilastoissa yhä piiloon](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus
- Muukkonen, T. (2019) [Lapset tietävät, mitä hyvinvointi on!](#) Lapsenoikeudet.fi, Lastensuojelun keskusliitto.
- OECD (2021) [Measuring What Matters for Child Well-being and Policies](#). OECD Publishing, Paris.
- Okkonen, K-M. (2022a) [Kotitalouksien häilyvät rajat – eroperheiden lasten asumisjärjestelyt haastavat tilastointia](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Okkonen, K-M. (2022b) [Lasten vuoroasumisen huomioiminen tarkoittaa kuvaa perheiden tulotasosta](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) (2011) [Lasten hyvinvoinnin kansalliset indikaattorit. Tavoitteena tietoon perustuva lapsipolitiikan johtaminen](#). Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:3.
- Pietiläinen, M. (2022): [Suomen lapset – vähenevä mutta moninaistuva joukko](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Poikolainen, J. (2014) [Lasten positiivisen hyvinvoinnin tutkimus – metodologisia huomioita](#). Nuorisotutkimus 32:2.
- Pärnänen, A. (2022) [Lapsi-indikaattorit samaan paikkaan – missä mennään?](#) Tieto & trendit, Tilastokeskus
- Ristikari, T., Keski-Säntti, M., Sutela, E., Haapakorva, P., Kiilakoski, T., Pekkarinen, E., Kääriälä, A J., Aaltonen, M., Huotari, T., Merikukka, M., Salo, J., Juutinen, A., Pesonen-Smith, A. & Gissler, M. (2018) [Suomi lasten kasvuympäristönä : Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä](#). Raportti. THL, Helsinki.
- Sääkslahti A., Mehtälä, A, & Tammelin, T. (2021) [Piilo – Pienten lasten liikunnan ilon, fyysisen aktiivisuuden ja motoristen taitojen seuranta. Kehittämisyhteistyön tuloraportti](#). Liikunnan ja kansanterveyden edistämisyhteistyö Likes

THL (2022) Laitinen U., Jääskeläinen S. & Vuorenmaa M. [Lasten ja nuorten terveystarkastusten tuottama tietopohja vuonna 2022](#). Tutkimuksesta tiiviisti 43/2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki

Tilastokeskus (2000) Suomalainen lapsi. Tilastokeskus

Tilastokeskus (2007) Suomalainen lapsi. Tilastokeskus

Tilastokeskus (2022) [Varhaiskasvatus](#). Verkkojulkaisu Viiteajankohta: 2021.

Tuukkanen, T. (2022) Lapsibarometri 2022. ”[Jos joku on mun lähellä, silloin mä en pelkää](#)” – [lasten näkemyksiä turvallisuudesta](#). Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2022:9

Valtioneuvoston kanslia (VNK) (2021) [Kansallinen lapsistrategia : Komiteamietintö](#) Valtioneuvoston julkaisuja 2021:8

Valtioneuvoston kanslia (VNK) (2021) [Kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma. Valtioneuvoston periaatepäätös](#). Valtioneuvoston julkaisuja 2021:81

Valtiovarainministeriö (2022) [Kuntien ja hyvinvointialueiden lapsibudjetointi ja toteumatietojen seuranta sekä raportointi: Selvityshenkilöiden raportti](#). Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:55

[Varhaiskasvatus](#) (2022) Tilastokeskus. Helsinki.

Lapset Suomessa - artikkelit

- Hanifi, R. (2022) [Lapset lukevat aiempaa vähemmän kirjoja – netissä ja somessa lukutaito määrittyy uudelleen](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Hanifi, R. & Nieminen, T. (2022) [Kaksi kotia 110 000 lapsella – joka kolmas asuu yhtä paljon molemmissa](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Huomo, M. (2021) [Kouluverkosto harvenee – koulumatkat pitkiä etenkin Pohjois-Suomessa](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Huomo, M. (2021) [Lapset muuttavat erityisesti ennen kouluikää – korona ei vienyt kehyskuntien vetoa](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Junes, T. (2022) [Lapsiperheen varallisuus on usein kiinni asunnossa](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Keski-Petäjä, M. (2022) [Lapsia yhteiskunnan talkoisiin – syntyvyyden ja syntyvyyshuolen historiaa Suomessa](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Kohvakka, O. (2022) [Lapsiperheillä on muita enemmän velkoja](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Nikander, T. & Pietiläinen, M. (2021) [Vähemmän lapsia, enemmän isovanhempia](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Okkonen, K-M. (2022) [Kotitalouksien häilyvät rajat – eroperheiden lasten asumisjärjestelyt haastavat tilastointia](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Okkonen, K-M. (2022) [Lasten vuoroasumisen huomioiminen tarkentaa kuvaa perheiden tulotasosta](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Parikka, T. (2022) [Elämän perusasiat korostuvat lapsiperheiden kulutusmenoissa](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Pajunen, A. (2022) [Lasten kuolleisuus jatkaa alenemistaan, mutta nuorten kuolleisuudessa on huolestuttavia piirteitä](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Pitkänen, E. & Saarenmaa, K. (2021) [Mobiiliteknologia mullisti lasten arjen – nettiin ei mennä, vaan siellä ollaan](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Pärnänen, A. (2022) [Tilastot lapsistrategian tukena – erillään oleva tieto yhteen paikkaan](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Reijo, M. (2021) [Suomalaiset lapsiperheet pärjäävät hyvin pohjoismaisessa asumiskustannusvertailussa](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Ronkainen, M. & Tiihonen, A. (2022) [Suurin osa lapsista asuu pientaloissa – kerrostaloasuminen yleistyy](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Ruotsalainen, P. (2021) [Lapsia elää tulojakautuman kaikissa luokissa – köyhyysriski suurin nuorissa ja isoissa perheissä](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Saarenmaa, K. (2021) [Ruotsinkielisillä keskimääräistä enemmän lapsia – jo lähes puolet kaksikielisiä](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Tuononen, M. (2021) [Varhaiskasvatukseen osallistuminen yleistyy nopeasti Suomessa ja kansainvälisesti](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.
- Witting, M. (2021) [Lukio, amis vai pelkkä peruskoulu? – Perusopetuksen jälkeisillä valinnoilla on usein kauaskantoiset vaikutukset](#). Tieto & trendit, Tilastokeskus.

LIITE 1.

Lasten hyvinvointia kuvaavien indikaattoreiden lähdeaineistot

Kyselytutkimukset	Tuottaja	Päivitysväli
Ajankäyttötutkimus	Tilastokeskus	n. 10 vuotta
Ammatillisen koulutuksen opiskelijapalaute	Opetushallitus	Kuukausi
Elinolotilasto	Tilastokeskus	Vuosi
FinLapset-kysely	THL	4 vuotta
Kouluterveyskysely	THL	2 vuotta
Lapsiuhritutkimus	Vaihtuva	n. 10 vuotta
Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus	Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusverkosto	2 vuotta
LIITU	Jyväskylän yliopisto	2 vuotta
MOVE!	Opetushallitus	Vuosi
Nuorisobarometri	Valtion nuorisoneuvosto & Nuorisotutkimusverkosto	Vuosi, vaihtuvat kysymykset
Nuorisorikollisuuskysely	Krimo	4 vuotta
Terveystiedon edistämisen aktiivisuus (TEA) perusterveydenhuollossa – tiedonkeruu	THL	2 vuotta
Tulonjakotilasto	Tilastokeskus	Vuosi
Työvoimatutkimus	Tilastokeskus	Vuosi
Vapaa-ajan osallistuminen	Tilastokeskus	n. 10 vuotta

Rekisteriaineistot	Tuottaja	Päivitysväli
Asumistukitilasto	Kela	Kuukausi
Asunnot ja asuinolot	Tilastokeskus	Vuosi
Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy	THL	Kuukausi
Erikoissairaanhoidotilasto	THL	Vuosi
FinLapset-rekisteri	THL	Vuosi
Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä, vuosikatsaus	Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä	Vuosi
Kelan sairasturvakuutustilasto	Kela	Kuukausi
Kelan tietovarastossa oleva kokonaisuaineisto, joka on muodostettu Kelan apteekki-tilitysten käsittelyjärjestelmän, lääkkeiden lisäkorvausten käsittelyjärjestelmän ja maksujenhallintajärjestelmän tiedoista sekä Kelan väestötiedoista	Kela	Vuosi
KOSKI-tietovaranto	Opetushallitus	Vuosi
Kotitalouksien varallisuus	Tilastokeskus	1 ja 3 vuotta
Koulutukseen hakeutuminen	Tilastokeskus	Vuosi
Koulutuksen keskeyttäminen	Tilastokeskus	Vuosi
Kuntoutuksen etuusjärjestelmästä muodostettu tilastointitiedosto	Kela	Vuosi
Kuolemansyyt	Tilastokeskus	Vuosi
Kuolleet	Tilastokeskus	Vuosi
Lapsen elatus- ja huolto sekä isyyden selvittäminen –tilasto	THL	Vuosi
Lasten ja nuorten puhelimen ja chatin vuosiraportti	Mannerheimin Lastensuojeluliitto	Vuosi
Lastensuojelun käsittelyajat	THL	2 kertaa vuodessa
Lastensuojelurekisteri	THL	Vuosi
Maahanmuuttoviraston tilastot	Maahanmuuttovirasto	Kuukausi
Nettivihje, vuosiraportti	Pelastakaa lapset	Vuosi
Nuorten tieto- ja neuvontatyön asiointitilastot	nutitilastot.fi	Vuosi
Opetushallinnon ja Tilastokeskuksen tietopalvelusopimuksen aineisto	Tilastokeskus	Vuosi
Opiskelijat ja tutkinnot	Tilastokeskus	Vuosi
Oppimisen tuki	Tilastokeskus	Vuosi
PAR-tietokanta	Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto	Vuosi
Perheet	Tilastokeskus	Vuosi
Perusterveydenhuolto-tilasto	THL	Kuukausi
Poikien puhelimen vuosiraportti	Väestöliitto	Vuosi

Rekisteriaineistot	Tuottaja	Päivitysväli
Poliisin tietoon tullut viharikollisuus	Polamk	Vuosi
Raskaudenkeskeyttämisrekisteri	THL	Vuosi
Rikos- ja pakkokeinotilastot	Tilastokeskus	4 kertaa ja kerran vuodessa
Rokotusrekisteri	THL	Vuosi
Sosiaalihuollon hoitoilmoitusrekisteri	THL	Vuosi
Sosiaalipalvelujen toimintatilasto	THL	Vuosi
Suomeen valitut ja Suomeen saapuneet kiintiöpakolaiset	Maahanmuuttovirasto	Vuosi
Synnytykset epämuodostumat	THL	Vuosi
Syntyneiden lasten rekisteri	THL	Vuosi
Syytetyt, tuomitut, rangaistukset	Tilastokeskus	Vuosi
Tieliikenneonnettomuustilasto	Tilastokeskus	Kuukausi
Tilasto elatustuesta	Kela	Kuukausi
Tilasto Kelan kuntoutuksesta	Kela	Kuukausi
Tilasto Kelan vammaisuuksista	Kela	Kuukausi
Tilasto koulumatkatuesta	Kela	Kuukausi
Tilasto lapsenhoidon tuista	Kela	Kuukausi
Tilasto lapsilisistä	Kela	Kuukausi
Tilasto opintotuesta	Kela	Kuukausi
Tilasto perustoimeentulotuesta	Kela	Kuukausi
Tilasto sairaanhoitokorvauksista	Kela	Kuukausi
Tilasto sairauspäivärahoista	Kela	Kuukausi
Tilasto Suomen eläkkeensaajista	Kela & Eläketurvakeskus	Vuosi
Tilasto Suomen työttömyysturvasta	Kela	Kuukausi
Tilasto vanhempainpäivärahoista	Kela	Kuukausi
Tilasto äitiysavustuksesta	Kela	Kuukausi
Toimeentulorekisteri	THL	Vuosi
Turvakotipalvelut	THL	Vuosi
Turvapaikanhakijat, joiden vastaanottopalvelut lakanneet	Maahanmuuttovirasto	Vuosi, ei päivitetä?
Työnvälitystilasto	Työ- ja elinkeinoministeriö	Kuukausi
Työssäkäynti	Tilastokeskus	Vuosi
Vapaa-ajankalastus	LUKE	Vuosi
Varhaiskasvatus	Tilastokeskus	Vuosi
Velkaantumistilasto	Tilastokeskus	Vuosi
Vuosikertomus	Suomen Punainen Risti	Vuosi
Väestörakenne	Tilastokeskus	Vuosi

www.tilastokeskus.fi
www.facebook.com/Tilastotohtori
www.twitter.com/tilastokeskus